

ฉลาด ดิษฐาอภิรักษ์

คู่มือ

# สิทธิมนุษยชน

เล่ม

# 2



## ฉบับพลเมือง



สภานิติบัญญัติ  
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้สนับสนุน



คู่มือ

# สิทธิมนุษยชน

เล่ม 2



## ฉบับพลเมือง

จรัส ดิษฐากิชัย

## ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

จรัล ดิษฐาอภิชัย.

คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2. --กรุงเทพฯ : พี. เพรส, 2548.  
96 หน้า.

1. สิทธิมนุษยชน. 2. สิทธิของพลเมือง. I. ชื่อเรื่อง.

323

ISBN 974-93495-9-8

ชื่อหนังสือ	คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2
ISBN	974-93495-9-8
ผู้เขียน	จรัล ดิษฐาอภิชัย
ปีที่พิมพ์	กันยายน 2548
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม
เจ้าของ	สถาบันนโยบายศึกษา : 99/146 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0 2941 1832-3 โทรสาร 0 2941 1834
สนับสนุนโดย	มูลนิธิคอนราต อาเดเนาท์
ภาพประกอบ	ชัยวุฒิ แก้วเวื่อน
ดำเนินการพิมพ์	บริษัท พี.เพรส จำกัด โทร 0 2742 4754-5
พิมพ์ที่	บริษัท สุธุมและบุตธ จำกัด
จัดจำหน่ายโดย	ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ศาลาพระเกี้ยว โทร 0 2255 4433, 0 2218 7000 โทรสาร 0 2255 4441 สยามสแควร์ โทร 0 2251 6141, 0 2218 9888 โทรสาร 0 2254 9495 E-mail : cubook@chula.ac.th www.cubook.chula.ac.th
ราคา	150.- บาท

## คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา

แม้ว่าสิทธิเสมอภาคของประชาชนไทยจะได้ถูกประกาศรับรองไว้ในแถลงการณ์ของคณะราษฎรเมื่อเช้าตรู่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่สิทธิเสมอภาคยังคงเป็นเรื่องยากในสังคมไทย จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวดที่ 3 และบัญญัติให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่ตรวจสอบ รายงาน เสนอมาตรการแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนไว้ในส่วนที่ 8 ของหมวดที่ 6 กระนั้นก็ตาม แปดปีหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญยังคงมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องดังปรากฏให้เห็นเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นประจำ

เหตุผลหนึ่งที่เป็นเช่นนั้น เพราะในสังคมซึ่งประกอบด้วยพลเมืองกว่า 60 ล้านคนนี้ การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสิทธิมนุษยชนเป็นภารกิจที่หนัก และการทำให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นภารกิจที่หนักยิ่งกว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายกรณีจึงเกิดจากการไม่รู้ ไม่เข้าใจ และไม่ตระหนักเป็นสาเหตุสำคัญ แต่จะโทษผู้ละเมิดสิทธิของผู้อื่นแต่ฝ่ายเดียวก็จะเป็นไม่ได้ เพราะหลายกรณีที่มีการละเมิดกันนั้น ไม่มีกฎหมายเขียนไว้ว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด การตัดสินใจว่าละเมิดหรือไม่ ผิดหรือถูก จะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการกระทำไปแล้ว และบ่อยครั้งที่ผู้ละเมิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่

อาจารย์จรัส ดิษฐาอภิชัย ในฐานะที่เป็นหนึ่งในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ติดตามและตรวจสอบเรื่องเหล่านั้น และถ่ายทอดออกมาเป็นบทความสั้นเป็นตอนๆ พร้อมข้อวิเคราะห์และเสนอแนะ ตีพิมพ์เป็นประจำทุกเดือนในวารสารรายเดือน “ปฏิรูปการเมือง-กระจายอำนาจ” ของสถาบันนโยบายศึกษา ตั้งแต่กราคม 2545 เป็นต้นมา ซึ่งสถาบันฯ ได้รวบรวมบทความส่วนหนึ่งพิมพ์เป็นหนังสือ “คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง” ออกเผยแพร่แล้วในต้นปี 2547

“คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2” นี้ คือการรวบรวมบทความต่อจากเล่มแรก ซึ่งมีความเข้มข้นมากขึ้น เพราะเกือบทุกเรื่องเป็นกรณีศึกษาจากเหตุการณ์จริง ข้อวิเคราะห์และเสนอแนะของอาจารย์จรัสในเรื่องนั้นๆ จึงเป็นมุมมองในแง่สิทธิมนุษยชนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจพึงรับฟัง และในส่วนของประชาชนธรรมดาที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบในเหตุการณ์นั้นๆ ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นในที่สุด

สถาบันนโยบายศึกษาขอขอบคุณอาจารย์จรัส ที่เจียดเวลาส่วนตัวที่มีน้อยนิดเขียนบทความเผยแพร่เรื่องของสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง ขอชื่นชมอาจารย์ที่ใช้ถ้อยคำภาษาธรรมดาสามัญเข้าใจง่าย และขอเป็นกำลังใจให้อาจารย์ต่อสู้เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาคปราศจากการข่มเหงรังแกและเอารัดเอาเปรียบต่อไป

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณมูลนิธิคอนราด อาเดนาัวร์ที่ได้ให้การสนับสนุนให้ได้มีหนังสือเล่มนี้เพื่อประโยชน์ของพวกเราทุกคนในสังคมไทย

สถาบันนโยบายศึกษา

สิงหาคม 2548

## คำนำของผู้เขียน

หนังสือ “คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2” เป็นการรวบรวมบทความต่อจากเล่มแรก ซึ่งในแต่ละบทยังคงมีเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นข่าว มาวิเคราะห์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน อันจะนำไปสู่การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยอิงหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชนที่ตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นหลัก

แนวการเขียนหรือแสดงความคิดยังคงรูปแบบเพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจ วิเคราะห์สาเหตุ ที่มาของปัญหา พร้อมกับการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา โดยนำความคิด ทศนะหลักการสิทธิมนุษยชนมาวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย อย่างไรก็ตาม การเขียนหรือแสดงความคิดเห็นปัญหาสิทธิมนุษยชนในรูปแบบปุจฉา-วิสัชนาดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา แล้วก็เขียนอย่างกว้างๆ ไม่ได้วิเคราะห์เจาะลึก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดเรื่องทั้งจากความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของผู้เขียนก็ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

สุดท้าย ผมขอขอบคุณสถาบันนโยบายศึกษา ที่เปิดโอกาสให้ผมเขียนเผยแพร่ความคิดสิทธิมนุษยชน และรวมเป็นเล่ม และขอขอบคุณคุณชนกาญจน์ พันธุ์เดิมวงศ์ ที่ช่วยหาข้อมูลข่าวสารที่นำมาเขียนในแต่ละบท ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยเสริมความคิดและความรู้สิทธิมนุษยชนของท่านผู้อ่าน ไม่มากก็น้อย

จรัล ดิษฐาอภิชัย

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กันยายน 2548



## สารบัญ

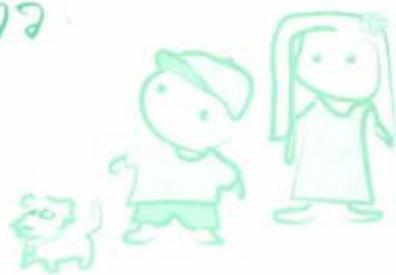
คำนำจากสถาบันนโยบายศึกษา	/
คำนำของผู้เขียน	///
การจับผิดตัว	2
การล้อชื่อกับสิทธิมนุษยชน	6
สถานการณ์ไฟใต้สะท้อนปัญหา ทางสิทธิฯ อย่างไรบ้าง ?	12
สิทธิในการออกเสียงประชามติ	16
กรณีผู้สูญหายในสังคมไทย	20
สิทธิของผู้ป่วยเอดส์	26
การหาข่าวความมั่นคงปลอดภัย แห่งชาติ กับการละเมิดสิทธิมนุษยชน	30
การชุมนุมและการสลายการชุมนุม ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส	34

10 ธันวาคม วันสิทธิมนุษยชน และวันรัฐธรรมนูญไทย	38
มหันตภัยคลื่นสึนามิกับสิทธิมนุษยชน	42
สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	46
บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	52
การละเมิดสิทธิของผู้บริโภค	56
สิทธิแรงงานไทย	62
24 มิถุนายน 2475 และหลักหกประการของคณะราษฎร	68
กิจกรรมการรับน้อง กับหลักการสิทธิมนุษยชน	74





การจับผิดตัว



### ถาม การจับกุมผู้ต้องหาผิดตัว เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอะไร ?

ตอบ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เสียวชื่อเสียง และกระทบต่อสิทธิอื่นๆ หลายประการ

ในช่วงที่รัฐบาลเริ่มดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและเด็ดขาด แม้จะได้ผล มีคนถูกฆ่า ถูกจับกุมคุมขัง และรายงานตัว จำนวนมหาศาล แต่ก็มีปัญหาค่อนข้างมากเช่นกัน โดยเฉพาะประเด็นว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองดำเนินการตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ ซึ่งมีญาติพี่น้องของผู้ตายและผู้ถูกจับกุมส่วนหนึ่งได้มาร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้สอบสวน หรือถูกจับกุมโดยมิชอบ หรือถูกขึ้นบัญชีดำต่างๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้ค้ายาเสพติด ในนี้มีกรณีชาวอาข่าคนหนึ่งถูกจับผิดตัว ถูกคุมขัง 207 วัน สูญเสียซึ่งอิสรภาพ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เสียวชื่อเสียงและกระทบต่อสิทธิอื่นๆ หลายประการ เช่น การประกอบอาชีพ และครอบครัว

กรณีนี้เกิดที่จังหวัดเชียงราย ผู้ร้องเรียนเป็นชาวอาข่า มาร้องต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า พี่ชายของตนถูกจับในข้อหาค้ายาเสพติดเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2546 โดยอ้างว่าเป็นการจับผิดตัว เพราะพี่ชายมีชื่อฟังดูคล้ายกับคนที่ตำรวจออกหมายจับและสูญหายไปเมื่อ 4

ปีก่อน ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง  
 ข้องกว่า 10 องค์กร ขอให้ปล่อยตัวเนื่องจากมิได้  
 เป็นผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งหน่วยงานต่างๆ เช่น อำเภอ  
 ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนคำร้องเรียนของน้อง  
 ชายจำเลย ทางด้านสื่อมวลชน สน.ไอทีวี ไป  
 ทำสารคดีเผยแพร่ทางโทรทัศน์และเป็นข่าวต่อ  
 สาธารณะ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ  
 โดยคณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 4 ได้  
 ประสานงานไปที่ตำรวจและอัยการจังหวัดเชียงราย  
 ทำให้รู้ว่ากรณีนี้เป็นคดีอาญาที่อัยการยื่นฟ้องต่อ  
 ศาลแล้ว ซึ่งเป็นกรณีเข้าข่ายมาตรา 22 พ.ร.บ.  
 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542  
 ที่จะตรวจสอบมิได้ แต่เนื่องจากทั้งอำเภอและ  
 อัยการกำลังพิจารณาคำร้องเรียนของน้องชาย  
 จำเลยว่าจับผิดตัว ทางคณะอนุกรรมการฯ 4 จึง  
 ขึ้นไปช่วยหาข้อเท็จจริง โดยไปพบชาวบ้านบ้าน  
 เดียวกันกับจำเลย 35 คน และแลกเปลี่ยนความ  
 คิดเห็นกับตำรวจและนายอำเภอ จนสรุปได้ว่า  
 ตำรวจจับกุมจำเลยผิดตัวอย่างแน่นอน

**ถาม** เมื่อเป็นกรณีนี้ จะแก้ปัญหายังไง ?

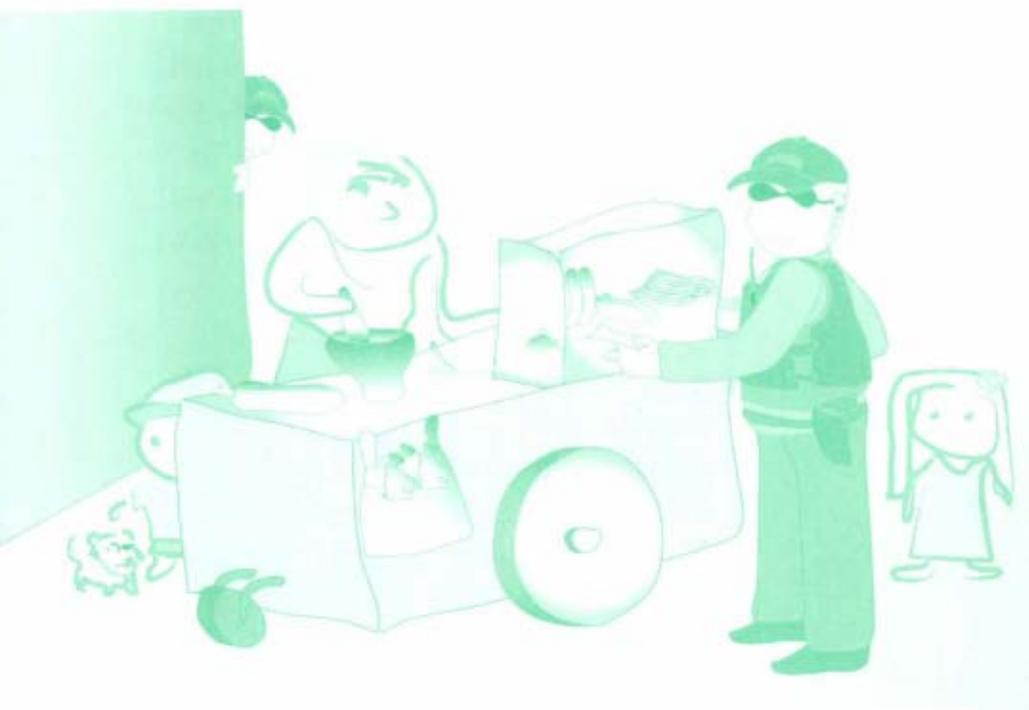
**ตอบ** การประสานความร่วมมือจากฝ่ายที่  
 เกี่ยวข้องเมื่อมีพยานหลักฐานเชื่อได้ว่าเป็นการจับ  
 ผิดตัวจริง ทางอำเภอจึงเสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการ

จังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหนังสือขอความเป็นธรรมต่ออัยการจังหวัด สำนักงานอัยการจังหวัด มีหนังสือด่วนที่สุดขออนุญาตถอนฟ้องต่ออัยการสูงสุดตามระเบียบว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528 ในที่สุดอัยการจังหวัดเชียงรายได้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องจำเลยเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2546 ต่อศาลจังหวัดเชียงราย ศาลจังหวัดเชียงรายได้มีหมายปล่อยตัวจำเลยเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2546 จำเลยหรือผู้ถูกจับผิดตัวจึงได้รับอิสรภาพ และเป็นผู้บริสุทธิ์ พันทุกข์ทรมาน ญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านตอกดีใจอย่างยิ่ง ได้จัดพิธีรับขวัญ-มัดมือ กันไปเมื่อไม่นานมานี้

กรณีนี้เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอแนะต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรมเยียวยา เพราะผู้ที่ถูกจับกุมคุมขังเป็นผู้บริสุทธิ์และเป็นผู้เสียหาย มีสิทธิได้รับการชดเชยค่าตอบแทนจากรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 245 และ 246 และ พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและเพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีทำนองนี้อีกต่อไป



## การล่อซื้อกับสิทธิมนุษยชน



**ถาม** การล่อซื้อของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือ  
อะไร ?

**ตอบ** การล่อซื้อเป็นวิธีการหนึ่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อจับตัวผู้กระทำผิดในคดีบางประเภทที่แสวงหาหลักฐานได้ยาก จึงต้องอาศัยการล่อซื้อ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด คดีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์หรือของผิดกฎหมาย ลักษณะที่กระทำ คือ ให้เจ้าหน้าที่ปลอมตัวติดต่อล่อซื้อ และใช้สิ่งนั้นเป็นหลักฐานหรือพยานบุคคลมาเบิกความต่อศาล เพื่อแสดงว่ามีการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งวิธีการล่อซื้อนี้ แม้จะได้ผลในการปราบปรามอาชญากรรม แต่มีปัญหาน่าพิจารณาในแง่สิทธิมนุษยชนหลายประการ

**ถาม** การล่อซื้อของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการ  
ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่  
อย่างไร?

**ตอบ** ในสังคมไทย เจ้าหน้าที่ตำรวจมักใช้วิธีการล่อซื้อในคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด การละเมิดลิขสิทธิ์ และของผิดกฎหมาย ซึ่งมีหลายกรณีที่เป็นการล่อซื้อที่มีลักษณะไม่เป็นธรรม และละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น กรณีการล่อซื้อผู้ขาย

บริการทางเพศ (การค้าประเวณี) ที่ตกเป็นข่าวทางสื่อและถูกท้วงติงจากหลายฝ่ายถึงความไม่เหมาะสมของการล่อซื้อ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปล่อซื้อและมีเพศสัมพันธ์ด้วย มีอีกกรณีหนึ่ง ซึ่งผู้ร้องเรียนเป็นจิตแพทย์ ร้องมาที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้พิจารณาเรื่องเจ้าหน้าที่คลินิกของตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการจับกุมและดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีจำหน่ายยาโดยไม่มีคำสั่งแพทย์ โดยมีข้อเท็จจริงว่า ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546 เวลาประมาณ 17.30 น. ขณะที่ผู้ร้องและผู้ช่วยของตนในคลินิกได้ร่วมกันปฏิบัติงานในคลินิกซึ่งเป็นของผู้ร้องเอง ได้มีผู้ป่วยติดยาเสพติดที่ผู้ร้องเคยให้การรักษาอย่างต่อเนื่องคนหนึ่ง มาขอซื้อยาแวลเลียม (Valium) 10 มิลลิกรัม จำนวน 50 เม็ด ราคา 100 บาท เพื่อลดอาการอยากยา เนื่องจากคนไข้รายนี้เป็นผู้ป่วยเก่าและมาซื้อยาเดิมเพื่อรักษาอาการติดยาและนอนไม่หลับเป็นประจำ ผู้ร้องจึงอนุญาตให้ผู้ช่วยปฏิบัติงานในคลินิกจำหน่ายยาให้คนไข้คนนี้ได้ ต่อมาเวลาประมาณ 18.00 น. มีเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นรองสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจแห่งหนึ่ง ได้มาแสดงตัวและแสดงหมายค้นเข้าตรวจค้นคลินิก โดยแจ้งว่ามีวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทประเภท 4 จำหน่ายโดยผิดกฎหมาย ผู้ร้องจึงได้ชี้แจงและแสดงหลักฐานว่าตนเป็นจิตแพทย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจคนเดิมจึงเปลี่ยนข้อหาเป็นเจ้าหน้าที่คลินิกผู้ช่วยปฏิบัติงานในคลินิก

จำหน่ายยาโดยไม่มีคำสั่งแพทย์ และได้จับกุมตัวผู้ช่วยฯ ไปสถานีตำรวจและขอให้ผู้ช่วยฯ คนดังกล่าวรับสารภาพ จะได้รับสิ่งฟ้องโดยเร็ว ผู้ช่วยฯ คนดังกล่าวถูกขังที่สถานีตำรวจ 1 คืน หลังจากนั้นพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง แต่อัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง



จากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดหนึ่งที่ได้รับผิดชอบกรณีดังกล่าว ได้พิจารณาและตรวจสอบการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการล่อซื้อ การจับกุมตัว การตรวจค้น เห็นว่า การล่อซื้อซึ่งใช้ผู้ป่วนที่มารักษาและซื้อยาแวลเยี่ยมเป็นประจำในคลินิกของผู้ร้อง มาเป็นสายลับล่อซื้อยาแวลเยี่ยม “เป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานที่น่าจะมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรม” และจากข้อเท็จจริง น่าเชื่อได้ว่าผู้ถูกจับกุมตัวได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพเพราะเหตุจากการถูกงูใจ หลอกหลวง ถือเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งน่าจะขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใดๆ ในเรื่องที่ต้องหา” ที่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิ

บุคคลในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นสิทธิมนุษยชน ประการหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไปถึงสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับการสอบสวนอย่างเป็นธรรม

อนึ่ง กรณีนี้ ทางคณะกรรมการแพทยสภา ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาและมีมติว่า ให้สำนักงานเลขาธิการแพทยสภาประสานทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจว่าการให้การรักษาของแพทย์ในกรณีที่ผู้ป่วยกลับมาขอรับยาที่เคยได้รับก่อนหน้านั้น ถือเป็น การให้การรักษามีใช่เป็นการจำหน่ายยาตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมดำเนินคดี

ดังนั้น การดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐ ก่อนที่จะปฏิบัติการอันใด จำเป็นที่จะต้องนึกถึงสิทธิของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือผู้ต้องสงสัยก็ตาม บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็น “ผู้บริสุทธิ์” และในขั้นตอนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน และการล่อซื้อ ควรจะต้องกระทำโดยความรอบคอบ ระมัดระวัง ต้องมีต้นสายปลายเหตุ และต้องมีระบบการควบคุมที่ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดการล่อซื้อที่ไม่เป็นธรรม และละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนอีกต่อไป







สถานการณ์ไฟใต้สะท้อนปัญหา  
ทางสิทธิฯ อย่างไรบ้าง?

ถาม เหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดภาค  
ปiedานี และนราธิวาส มีผลกระทบต่อสิทธิ  
มนุษยชนประการใดบ้างเบื้องต้น ?

ตอบ สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดภาค  
ใต้ ที่เริ่มจากการเผาโรงเรียน 20 แห่งและจุดไฟเผา  
ยึดเป็นของกองพันทหารพัฒนาที่ 4 เมื่อคืนวันที่ 4  
มกราคม 2547 ตามด้วยการฆ่า ยิง พันคนที่  
เจ้าหน้าที่บ้านเมือง จุดไฟเผาและระเบิดสถานที่  
ต่างๆ ทางรัฐบาลประกาศกฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่  
ตำรวจและทหารปฏิบัติการไล่ล่า ควบคุม จับกุม  
การสอบสวนด้วยวิธีการทรมาน วิสามัญฆาตกรรม  
สูญหาย ซึ่งดำรงอยู่มากกว่า 3 เดือน ทำให้เกิดความ  
เสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งฝ่ายราชการและ  
ประชาชนจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่มีแนวโน้มจะยุติ  
สถานการณ์ดังกล่าว ก่อขึ้น เป็นการละเมิดสิทธิ  
ที่จะมีชีวิตของประชาชนและเจ้าหน้าที่บ้านเมือง  
เพราะเป็นการฆ่าคน ทำร้ายคน ส่วนการจับกุม  
คุมขังโดยมิชอบ ก็เป็นการละเมิดสิทธิในชีวิตและ  
ร่างกายด้วย รวมทั้งสิทธิของบุคคลในกระบวนการ  
ยุติธรรม โดยเฉพาะสิทธิของผู้ต้องหา เช่น สิทธิที่  
จะบอกให้ญาติหรือผู้ที่ไว้วางใจทราบถึงการจับกุม  
และสถานที่ควบคุมตัว พบทนาย ได้รับการสอบสวน  
โดยเร็วและเป็นธรรม ฯลฯ

นอกจากนี้ สถานการณ์ความรุนแรงจาก  
ทั้งสองฝ่ายยังทำให้ทุกคนไม่มีความมั่นคง ปลอดภัย

อยู่ด้วยความหวาดกลัว เป็นความทุกข์ทางใจ ไม่อาจทำมาหากิน ประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตทางสังคม เช่น การศึกษาของเด็ก การพบปะสังสรรค์ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง การจัดงานบุญ งานแต่งงาน ฯลฯ อย่างปกติ นับเป็นการละเมิดสิทธิในความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Right to Security) อันเป็นสิทธิมนุษยชนพื้นฐานประการหนึ่ง

*ถาม* สิทธิ อะไรที่จะแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน ?

*ตอบ* สถานการณ์สามจังหวัดภาคใต้ที่ดำรงอยู่ ไม่ว่าใครเป็นคนก่อขึ้นและมีเงื่อนไขปัจจัยภายในภายนอกอะไร เกิดขึ้นบนสภาพการณ์พื้นฐานทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมที่พลเมืองส่วนใหญ่เป็นมุสลิม มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรมอิสลาม ฉะนั้น ในการแก้ปัญหา สถานการณ์รุนแรง จะต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะดังกล่าว โดยเฉพาะจะต้องไม่ควบคุม บังคับ กะเกณฑ์ให้พลเมืองมุสลิมทำเหมือนคนส่วนใหญ่ของประเทศดังที่ทำมานับร้อยๆ ปี รัฐจะต้องเคารพสิทธิมนุษยชน ที่สำคัญคือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิปกครองตนเอง สิทธิประการหลังนี้ไม่ใช่แค่สิทธิเสรีภาพและสิทธิในการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่เป็นสิทธิกำหนดรูปแบบและ

เนื้อหาการปกครองที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตนภายใต้ระบอบการปกครองของประเทศ ถ้ารัฐและสังคมใหญ่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ปฏิบัติต่อพี่น้องมุสลิมเหมือนที่ผ่านมา และให้ประชาชนมุสลิมมีสิทธิปกครองตนเองมากขึ้น ใช้แนวทางการเมืองนำการปราบปราม เร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามความต้องการของประชาชนมุสลิม และการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างถูกต้อง ไปได้จะค่อยดับลง





สิทธิ  
 ใจ  
 การ  
 ออก  
 เสียง  
 ประ  
 ชย  
 มติ

## ถาม การออกเสียงประชามติ มีความเป็นมาทางการเมืองอย่างไร ?

ตอบ การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เป็นประชาธิปไตยตัวแทน โดยประชาชนจะเลือกผู้แทนไปเป็นผู้ออกกฎหมาย และเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ แต่เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ระบบตัวแทนไม่อาจทำให้ประชาชนแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้อย่างเต็มที่ จึงมีแนวคิดระบบการออกเสียงประชามติ เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร่วมตัดสินใจในการดำเนินกิจการสำคัญของประเทศ การออกเสียงประชามติจึงเป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาเป็นส่วนเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชน เข้าไปมีส่วนร่วม และใช้อำนาจอธิปไตยได้ด้วยตนเอง ซึ่งในปัจจุบันหลายประเทศ เช่น กลุ่มประชาคมยุโรป สหรัฐอเมริกา บราซิล อูรุกวัย ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ได้เคยจัดการให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงประชามติในร่างรัฐธรรมนูญ ร่างกฎหมาย สนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ฯลฯ

การออกเสียงประชามติ จึงเป็นสิทธิทางการเมืองที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ฉบับปัจจุบัน) ได้รับรองสิทธิประการนี้ ตามมาตรา 214 ที่กำหนดไว้ว่า “ในกรณี

ที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้”

### ถาม หลักการและกระบวนการออกเสียงประชามติเป็นอย่างไร ?

ตอบ นอกจากรัฐธรรมนูญมาตรา 214 แล้ว ยังมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2541 กำหนดหลักการและกระบวนการในการออกเสียงประชามติ ก่อนอื่นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งต้องไม่ใช่เรื่องที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และไม่ใช่การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่ง ต่อมา การออกเสียงประชามติเหมือนกับการจัดการเลือกตั้งทั่วประเทศ โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงว่าจะลงคะแนนเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จัดทำประชามติ รัฐบาลจะต้องออกประกาศของนายกรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา เรื่องกำหนดวันออกเสียงและกำหนดเรื่องในการจัดทำประชามติ และที่สำคัญ รัฐ

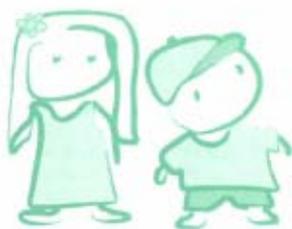
ต้องดำเนินการให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบในกิจการนั้น แสดงความคิดเห็นของตนได้เท่าเทียมกัน กำหนดวันลงประชามติเป็นวันเดียวพร้อมกันทั่วประเทศ และเปิดให้มีการออกเสียงตั้งแต่เวลา 08.00 น. ปิดเวลา 15.00 น. โดยมีคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ควบคุม กำกับ ดูแลในการจัดทำประชามติ

สำหรับผู้ที่มิสิทธิออกเสียงประชามติ ได้แก่ บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้ออกมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมีความสำคัญอย่างมาก กล่าวคือ หากมีผู้มาออกเสียงประชามติไม่มากกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด รัฐธรรมนูญถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากไม่เห็นชอบกับเรื่องที่ขอประชามตินั้น แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิมากกว่า 1 ใน 5 และมีเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบ ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากให้ความเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่มาขอประชามติ และเรื่องที่ขอปรึกษานั้น

อย่างไรก็ตาม การออกเสียงประชามติตามมาตราในกฎหมายรัฐธรรมนูญให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น

จากความหมาย หลักการ และกระบวนการออกเสียงประชามติดังที่กล่าวมาอย่างสังเขป ก็คงช่วยให้ท่านทั้งหลายพิจารณาข้อเรียกร้องของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และองค์กรเอกชนที่คัดค้านนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจว่าควรจะให้มีการออกเสียงประชามติหรือไม่

# กรณีผู้สูญหายในสังคมไทย



ถาม ในประเทศไทยเรา มีผู้สูญหาย อันเกิดมาจากสาเหตุทางการเมือง เช่น กรณี คุณทนง โพธิ์อ่าน คุณสมชาย นิละไพจิตร มีจำนวนมากน้อยเพียงใด และวิธีพิจารณา ในแง่ภูมิสิทธิมนุษยชนอย่างไร ?

ตอบ หลายปีที่ผ่านมา เมื่อถึงเดือนพฤษภาคม นอกจากพี่น้องผู้ใช้แรงงานจะฉลองวันแรงงานสากล 1 พฤษภาคมแล้ว ยังมีการรำลึกถึงกรณีพฤษภาคม 2535 ในการรำลึกทั้งสองกรณีดังกล่าว จะมีการนึกถึงผู้สูญหาย คือ คุณทนง โพธิ์อ่าน ซึ่งหายตัวไปตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2534 ในช่วงของรัฐบาลเผด็จการทหาร รสช. คุณทนง เป็นผู้นำแรงงาน มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวคัดค้านประกาศ รสช. ฉบับที่ 54 ที่ต้องการยุบเลิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ และต่อต้านรัฐบาลเผด็จการทหาร รสช. การหายตัวไปของคุณทนง หลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตว่า น่าจะมีสาเหตุมาจากบทบาทการคัดค้าน รสช. และเป็นการหายตัวไปก่อนที่จะเป็นผู้แทนของแรงงานไทยไปประชุมร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ต่อมา จะพูดถึงผู้สูญหายจากเหตุการณ์ วันที่ 17-21 พฤษภาคม 2535 จากการใช้ความรุนแรงปราบปรามประชาชนอย่างนองเลือดของรัฐบาลเผด็จการ รสช. มีผู้เสียชีวิต 44 ราย บาดเจ็บและถูกจับกุมคุมขังหลายพันคน และมีผู้สูญหาย 39 ราย

ในปีนี้ การพูดถึงผู้สูญหายจากเหตุการณ์ดังกล่าว สอดคล้องกับสถานการณ์ที่คุณสมชาย นีละไพจิตร รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สภาทนายความ หายตัวไปเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2547 อันเป็นข่าวสะเทือนใจประชาชนทุกวงการ แล้วต่างก็คาดเดาน่าจะมาจากการใช้อำนาจของรัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐ จึงมีการผลักดันจนมีการจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้อุ้มคุณสมชายไป

การลักพาตัวหรือทำให้คนสูญหาย นับเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงทั้งในแง่สิทธิที่จะมีชีวิต มีอิสระเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหมวด 3 ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right- ICPR) เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 ซึ่งกติกากฉบับนี้ เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้หลักประกันในด้านสิทธิของประชาชนที่จะมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการแบ่งแยก เลือกปฏิบัติ การทรมาน ทารุณกรรม หรือการถูกลงโทษ การล่วงละเมิดด้วยวิธีการใดๆ ภายใต้รัฐบาลใดๆ เป็นต้น การลักพาตัว อุ้ม หรือทำให้สูญหาย นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้สูญหายอย่างรุนแรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อจิตใจของครอบครัวผู้สูญหายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกรณี

ที่ร้ายแรงมากกว่าการเสียชีวิต เพราะถูกทำให้  
หายตัวไปในฉับพลัน



**ถาม** มีกระบวนการติดตามผู้สูญหาย และ  
มีแนวทางป้องกันแก้ไขหรือไม่ อย่างไร ?

**ตอบ** เมื่อเกิดกรณีคนสูญหาย ครอบครัวของผู้สูญหายมีสิทธิร้องทุกข์ ร้องเรียน และติดตามผู้สูญหาย ในแง่รัฐ การติดตามผู้สูญหายเป็นกระบวนการแสวงหาความยุติธรรม และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏขึ้นในสังคม เป็นการสรุปบทเรียน เพื่อสร้างบรรทัดฐาน และป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีกในอนาคต ในหลายประเทศ กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นจากการร่วมกันของคนทั้งสังคมในการผลักดัน เช่น ในอาร์เจนติน่า ในปี

1983 รัฐบาลซึ่งมีผู้นำเป็นนักเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชน ได้ตั้งคณะกรรมการเรื่องผู้สูญหาย เพื่อสืบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลิดรอนสิทธิเสรีภาพ และชีวิตพลเรือน โดยคณะทหาร และต่อมาในปี 1984 หลังจากการทำงานอย่างหนัก คณะกรรมการชุดนี้ได้จัดทำรายงานชื่อ Argentina Never Again (Nunca Mas) ยืนยันข้อเท็จจริงเรื่องมีคนสูญหาย 8,963 คน และมีศูนย์ดำเนินการทรมานลับ 340 แห่ง ในช่วงการปกครองของเผด็จการทหาร และตีพิมพ์เป็นหนังสืออย่างเป็นทางการ เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ในประเทศกรีก มีการดำเนินคดีต่อชนชั้นนำทหารและตำรวจที่ทำกรปราบปรามประชาชนในปี 1974-1975 และมีการพิพากษาลงโทษทหารและพลเรือน 24 คน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการทำการรัฐประหารในเวลาต่อมา สำหรับในประเทศไทยกรณีคุณทอง โพธิ์อ่าน มีการจัดตั้งคณะกรรมการหลายชุดขึ้นมาตรวจสอบ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีการนำเสนอรายงานผลการตรวจสอบใดๆ ต่อสาธารณะ กรณีผู้สูญหายในเหตุการณ์พฤษภา 35 จากการรณรงค์ของคณะกรรมการญาติวีรชนพฤษภา 35 ร่วมกับองค์กรประชาธิปไตยต่างๆ ผลักดันให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อติดตามผู้สูญหายและช่วยเหลือผู้เสียหายจากเหตุการณ์ฯ ได้ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2544 ส่วนกรณีคุณสมชาย อยู่ในขั้นตอนของการแสวงหาข้อเท็จจริง และมีการออกหมายจับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ต้องสงสัยในคดีนี้

อย่างไรก็ตาม มีข้อพึงสังเกตว่าในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงนั้น ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการร่วมงานกับหน่วยงานราชการบางส่วน และยังคงไปไม่ถึงซึ่งกระบวนการในการนำผู้ทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้นแนวทางที่สำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นร้ายแรงเช่นนี้อีก คือการคอยติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้เคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นมนุษย์ และทุกคนต้องช่วยกันที่จะไม่ลืมการสูญหายไปของคนต่างๆ หรือปล่อยให้เป็นเรื่องที่หายไปเองเช่นที่เคยเป็นมา ในขณะเดียวกันก็ถือเป็นสิทธิของญาติและครอบครัวของผู้สูญหายที่จะต้องได้รับความจริง และข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสูญหาย รวมทั้งมีสิทธิพึงได้รับค่าชดเชยและการเยียวยาอย่างยุติธรรม



# สิทธิของผู้ป่วยเอดส์



ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

### ถาม สิทธิมนุษยชนกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เกี่ยวข้องกับอย่างไร ?

ตอบ วันที่ 11-16 กรกฎาคม 2547 ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมนานาชาติเรื่อง “โรคเอดส์” ครั้งที่ 15 ซึ่งมีผู้นำระดับโลก ตั้งแต่เลขาธิการสหประชาชาติ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รวมทั้งนักวิทยาศาสตร์ แพทย์ ผู้ทำงานด้านเอดส์ และผู้ติดเชื้อทั่วโลกกว่า 25,000 คน มาร่วม ณ อิมแพค เมืองทองธานี อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ติดเชื้อเอดส์กลับยังเป็นปัญหาที่รุนแรงในสังคมไทย ดังกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวก่อนที่จะมีการประชุมนานาชาติเรื่องโรคเอดส์ ข้าราชการหญิงคนหนึ่งติดเชื้อเอดส์จากสามีของตน และถูกหัวหน้างานรวมทั้งเพื่อนร่วมงานรังเกียจ กีดกัน และไม่ให้ทำงานเพียงแค่นี้มาลงชื่อเซ็นเวลา นอกจากนี้ยังพบกรณีของเด็กผู้ติดเชื้อที่ถูกกีดกันจากการศึกษา รวมทั้งกรณีของการบังคับให้ตรวจเลือดก่อนเข้าสมัครงาน และถ้าพบว่าติดเชื้อก็จะโดนบังคับให้ลาออกจากงาน หรือถูกกดดันจนต้องออกจากงาน เป็นต้น กลุ่มผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส เช่น กลุ่มเด็ก ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มแรงงานข้ามชาติ ผู้ใช้ยาเสพติด กลุ่มแม่บ้าน ปัญหาการละเมิดสิทธิ การเลือกปฏิบัติ การถูกรังเกียจเหยียดชั้นท์ และการกีดกันต่างๆ เช่น การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและ

สังคม การป้องกันโรค การช่วยเหลือสงเคราะห์ การจ้างงาน การศึกษา การปกป้องคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นต้น ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิต และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มคนดังกล่าว และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสังคม 2 ประการ คือ 1. การขาดองค์ความรู้ ความเข้าใจต่อโรค และอคติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และ 2. ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

ในการพิจารณาปัญหาประการที่ 2 จะต้องเริ่มจากหลักการที่ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยเสมอภาคกัน และไม่มีใครสามารถเอาสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ไปจากบุคคลได้ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ในกฎบัตรแห่งองค์การสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ยืนยันและยอมรับนับถือสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองใดๆ อันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคมประชาธิปไตย โดยที่นานาชาติรวมทั้งประเทศไทย มีพันธะผูกพันตามคำประกาศเจตจำนงเกี่ยวกับ HIV/AIDS (Declaration of Commitment

on HIV/AIDS) ซึ่งกำหนดว่า “สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนเป็นสิ่งจำเป็นในการลดภาวะเสี่ยงต่อเอชไอวี/เอดส์ และเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ติดเชื้อและผู้ที่มีภาวะเสี่ยงทุกคนต้องได้รับความเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในอันที่จะเข้าถึงการศึกษา การจ้างงาน บริการด้านสุขภาพและสังคม การป้องกันโรค การช่วยเหลือและการรักษา ข้อมูลข่าวสารและการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมาย โดยเคารพต่อความเป็นส่วนตัวและความลับส่วนบุคคล ตลอดจนเพื่อจัดการความรู้สึกอับอายและการแยกตัวออกจากสังคมของผู้ติดเชื้อเอชไอวี”

จากหลักการข้างต้น ผู้ติดเชื้อเอดส์จึงมีสิทธิและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เสมอภาคกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม การเป็นผู้ป่วยไม่ได้ทำให้ลดคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ลง ดังนั้นรัฐและสังคมควรต้องยึดกุมหลักการนี้เป็นสำคัญเพื่อกำหนดแนวทางในการรักษา การปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อ และส่งเสริมทำความเข้าใจที่ถูกต้องของคนในสังคมต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและปัญหาในการเลือกปฏิบัติอีกต่อไป



การหาข่าวความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ  
กับการละเมิดสิทธิมนุษยชน



**ถาม** กรณีเจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ตามนายเอกยุทธ อัญชันบุตร เข้าทำการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ ?

**ตอบ** เมื่อกลางเดือนกันยายน 47 นายเอกยุทธ อัญชันบุตร นักธุรกิจผู้เคลื่อนไหวต่อต้านนายกรัฐมนตรัทักษิณ ชินวัตร อย่างใจแข็งแบบหมูไม่กลัวน้ำร้อน สามารถจับคนที่ติดตามตัวเขามาหลายวันพร้อมกับรถและเครื่องมือหาข่าวครบชุด ซึ่งผู้ถูกจับทั้ง 3 คน ยอมรับว่าเป็นเจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติ นับเป็นข่าวการเมืองร้อนแรงข่าวหนึ่ง เพราะกรณีนี้ ไม่เพียงแต่นายเอกยุทธ รู้สึกว่าถูกคุกคามและถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพอย่างรุนแรง โดยไปร้องเรียนต่อคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ทั้งของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร และต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เท่านั้น หากยังก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์สำนักข่าวกรองฯ รวมไปถึงรัฐบาลอย่างมากว่า เป็นการข่มขู่ผู้ออกมาเคลื่อนไหวโจมตีนายกรัฐมนตรี และเป็น การละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอีกด้วย แม้ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ รองนายกรัฐมนตรีที่ดูแล สำนักข่าวกรองแห่งชาติ จะบอกว่า ติดตามเพื่อ อารักขานายเอกยุทธ ก็ตาม

เนื่องจากกรณีนี้ คณะกรรมการการของ รัฐสภาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กำลังตรวจสอบว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

อะไรหรือไม่ จึงจะไม่ขอตอบปัญหานี้ หากแต่จะเสนอข้อพิจารณาทั่วไปว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว ฝ่ายรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ แม้จะมีอำนาจหน้าที่ในการหาข่าวด้วยการติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคล และกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าจับตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายรักษาความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ แต่หากดำเนินการหรือปฏิบัติการเข้าลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้ จะเข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประการแรก ปฏิบัติการติดตามให้รู้ตัวทุกฝีก้าว ใช้หลายคนติดตาม ใช้ทั้งรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ตามหลัง ดักหน้า ฯลฯ การติดตามแบบนี้ย่อมเป็นการข่มขู่ คุกคาม ทำให้ผู้ถูกติดตามรู้สึกหวาดกลัว ไม่ปลอดภัย กลัวจะถูกข่ม ถูกทำร้ายหรือสังหาร ก็จะเข้าข่ายการละเมิดสิทธิความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ซึ่งถือเป็นสิทธิมนุษยชนประการแรก

ประการที่สอง การติดตามที่ไปขัดขวาง หรือกระทบต่อเสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในเคหสถาน เสรีภาพในการทำมาหากิน และสิทธิความเป็นส่วนตัว เช่น จะไปที่ทำงานหรือไปพบปะญาติพี่น้อง ก็ไม่สะดวก แล้วถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวฯ ใช้วิธีการถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ ดักฟัง ดูดเสียง ฯลฯ จะไปนั่งพูดคุย โทรศัพท์พูดคุยกับใครๆ ก็ยิ่งจะเข้าข่ายการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และเสรีภาพในการสื่อสาร สิทธิเหล่านี้ รัฐธรรมนูญ

รับรองไว้ในมาตรา 35, 36 และ 37

ประการที่สาม ถ้าบุคคลที่ถูกตามเป็นนัก  
วิจารณ์ทางการเมือง หรือเคลื่อนไหวทางการเมือง  
คัดค้าน ต่อต้านรัฐบาล การสั่งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว  
ฝ่ายรักษาความมั่นคงปลอดภัย ติดตามบุคคลนั้น  
ก็อาจเข้าข่ายการละเมิดสิทธิทางการเมือง คือ  
เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน  
การพิมพ์ (ตามมาตรา 39)

สรุป การกระทำตามอำนาจหน้าที่ของ  
เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีนี้ คือการติดตามบุคคล  
เพื่อหาข่าว รู้ความเคลื่อนไหว แม้จะปฏิบัติตาม  
กฎหมาย และรัฐธรรมนูญให้จำกัดสิทธิดังกล่าวได้  
เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและ  
ศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่หากไม่ระมัดระวัง  
กระทำโดยลุแก่อำนาจ ย่ำยี ก็ล่อแหลมต่อการ  
ละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวได้



การประชุมและการสลายการประชุม  
ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส



**ถาม การชุมนุมและการสลายการชุมนุมที่  
อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เกี่ยวข้องกับ  
สิทธิพลเมืองอะไร ?**

**ตอบ** ตามที่มีการชุมนุมและการสลายการชุมนุม  
ของประชาชนหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ  
จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2547 อันเป็น  
เหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวน 85 คน  
ทรัพย์สินทั้งของทางราชการและของประชาชนได้รับความ  
เสียหายไปจำนวนไม่น้อย และมีการจับกุมผู้  
ชุมนุมเกือบ 1,300 คนนั้น เป็นเรื่องที่เศร้าเสียใจ  
ของผู้คนทั้งหลาย เพราะไม่เพียงแต่มีการสูญเสีย  
ชีวิต ตลอดจนทรัพย์สินของประชาชนและของ  
ทางราชการได้รับความเสียหายเท่านั้น หากยังทำให้  
สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้อาจจะเลวร้าย  
ลงไปอีก

โดยทั่วไปแล้ว การชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ  
เป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย  
มาตรา 44 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดย  
สงบและปราศจากอาวุธ” การจำกัดหรือการห้าม  
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสลายการชุมนุม จะกระทำ  
มิได้ เว้นแต่ผู้ชุมนุมกระทำผิดกฎหมาย หรืออาศัย  
อำนาจตามกฎหมาย ก็ต้องดำเนินการอย่างละมุน  
ละม่อม หลีกเลี่ยงการใช้อาวุธอย่างเด็ดขาด

การสลายการชุมนุมที่อำเภอตากใบเมื่อ  
วันที่ 25 ตุลาคม 2547 ทางทหารและตำรวจใช้  
อำนาจตามประกาศกฎอัยการศึกและดำเนินการ  
อย่างเป็นขั้นตอน เช่น ให้ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่

ปกครอง กระทั่งภรรยาของผู้ถูกจับ 6 คนที่ผู้ชุมนุม เรียกร้องให้ปล่อย มาพูดกับผู้ชุมนุม แต่ในท้ายที่สุด ก็ยังเกิดความรุนแรงและความสูญเสียขึ้น เริ่มจาก มีผู้เสียชีวิต 6 คน บาดเจ็บหลายสิบคน ทั้งผู้ชุมนุม และเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และการจับกุมผู้ชุมนุม นับพันคนนำมาซึ่งการเสียชีวิตในระหว่างการนำตัว ไปค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานี จำนวนมาก ถึง 79 คน

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัวผู้ชุมนุม โดยมัดมือไขว่หลังและสั่งให้คลานด้วยท้อง บังคับ ให้ออนคว่ำหน้าซ้อนกันหลายชั้นบนรถบรรทุกอย่าง แออัดยัดเยียดเป็นเวลาหลายชั่วโมง จนเป็นเหตุให้ คนเหล่านั้นถึงแก่ความตายด้วยความทรมานทรมายเป็น จำนวนมากนั้น ไม่ว่าจะมีความผิดสุดวิสัยเพียงใด ละก็ขอให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่มิได้เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิในชีวิตและร่างกายของผู้ชุมนุม ปฏิบัติต่อพวกเขาราวกับมิใช่มนุษย์

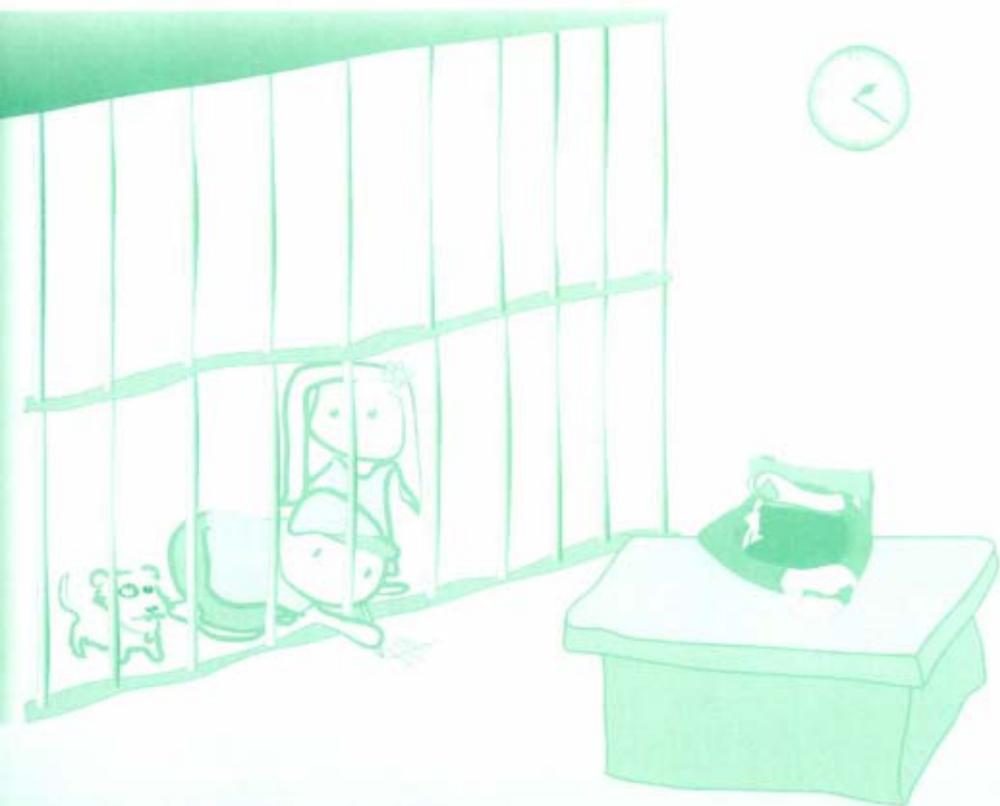
### *ถาม การแก้ไขเชิงขนาดผลจากกรณี ดากาโบควรเป็นอย่างไร ?*

*ตอบ* กรณีดากาโบ เป็นการต่อเนื่องและเป็นผล มาจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชาย แดนภาคใต้ที่ดำรงมากกว่า 10 เดือน ในการแก้ไข เยี่ยวยากก็ต้องเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางนโยบาย โดยรวมของรัฐบาล เฉพาะหน้า ทางรัฐบาลได้ ดำเนินการไปบ้างแล้ว เช่น ปล่อยตัวผู้ชุมนุมเกือบ

หมด ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงไปแล้ว และ นายกรัฐมนตรีประกาศจะช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิต แต่ในระยะยาว รัฐบาลและสังคมจะต้อง ร่วมกันขบคิดว่าจะต้องใช้แนวทางนโยบายทาง การเมือง การทหาร การต่างประเทศ และอื่นๆ อย่างไร ที่ผ่านมา ด้านหนึ่งรัฐบาลได้ใช้ความ พยายามในการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อความ ไม่สงบด้วยความระมัดระวังอย่างเต็มที่ มีการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกลไกและบุคคลผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินนโยบายในเรื่องนี้อยู่ตลอด เวลา มีการจับกุมคุมขังผู้ต้องสงสัย มีการตรวจค้น สถานที่แทบทุกวัน แต่ในอีกด้านหนึ่ง การทำร้าย และการสังหารเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับทางราชการยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มากขึ้นและเหี้ยมโหดขึ้นทุกวัน อย่างเช่น ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2547 มีคนถูกฆ่าตายจำนวน 6-8 คน

“ผมเคยเขียนมาหลายครั้งว่า สถานการณ์ ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสาเหตุ มีเงื่อนไข และมีปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ทางสังคม วัฒนธรรมและการเมือง และยังเป็นผลมาจาก สถานการณ์โลก ในฐานะเป็นนักสิทธิมนุษยชน ผมคิดว่า หากแนวทางนโยบายหรือการดำเนินการ ใดๆ ในการแก้ไขสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของรัฐธรรมนุญและ กระบวนการตามกฎหมาย สันติวิธี และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ย่อมจะสามารถคลี่คลาย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นลำดับ”

10 ธันวาคม วันสิทธิมนุษยชน  
และวันรัฐธรรมนูญไทย



ถาม 1 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านใดมากที่สุด ?

ตอบ 1 ปีที่ผ่านมา สังคมไทยพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายมากที่สุด อันเป็นผลมาจากนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล และล่าสุดซึ่งปรากฏเป็นข่าวต่อสาธารณะ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจพื้นที่แห่งหนึ่ง ช้อมผู้ต้องหาอย่างทารุณด้วยการใช้ถุงคลุมศีรษะแล้วเตะ-ต่อยตามร่างกาย และใช้ไฟฟ้าช็อตร่างกายและจี้ที่อวัยวะเพศเพื่อให้รับสารภาพข้อกล่าวหาว่าชิงทรัพย์ การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ 2540 โดยเฉพาะ

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์การของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ...

มาตรา 31 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้...การจับ คุมขัง ตรวจค้นบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ จะกระทำมิได้...



นอกจากนี้ยังขัดกับหลักการที่ว่า บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิบุคคลในกระบวนการยุติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา 237 ในคดีอาญา การจับกุมและคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล... โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับโดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง... มาตรา 239 ว่าด้วยสิทธิที่จะได้รับการประกันตัว และบุคคลผู้ถูกควบคุมคุมขัง หรือจำคุก ย่อมมีสิทธิพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัว และมีสิทธิได้รับการเยี่ยมตามสมควร มาตรา 242 ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความให้ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมหรือผู้ถูกคุมขังไม่อาจหาทนายความได้ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาทนายความให้โดยเร็ว

อีกทั้งผู้เสียหายในคดีอาญา หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของคนอื่นที่ตนไม่เกี่ยวข้อง ต้องได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามรัฐธรรมนูญมาตรา 245 และจำเลยที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี แล้วภายหลังศาลพิพากษาว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ต้องได้รับค่าชดเชยจากรัฐตามรัฐธรรมนูญมาตรา 246 รวมทั้งผู้ได้รับโทษทาง

อาญามีสิทธิขอหรือฟื้นคดีขึ้นมาพิจารณาใหม่ หากมีหลักฐานว่าศาลได้ตัดสินผิดไปจากข้อเท็จจริงหรือมีการเบิกความเท็จแล้วศาลลงโทษ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 247

**ถาม** *ควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิดังกล่าวอย่างไร ?*

**ตอบ** ปัญหาการละเมิดสิทธิด้านสิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ส่วนใหญ่จะเกิดมาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ พนักงานของรัฐ ที่มิได้มีความรู้ ความเข้าใจ และความเคารพสิทธิมนุษยชน จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนพลเมืองทุกคน ดังนั้นจึงควรเร่งส่งเสริมให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่รัฐ พนักงานของรัฐทุกระดับในขณะเดียวกัน ประชาชนก็ต้องตระหนักและเข้าใจในสิทธิเสรีภาพของตน เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของตนเช่นกัน



มหันตภัยคลื่นสึนามิกับสิทธิมนุษยชน



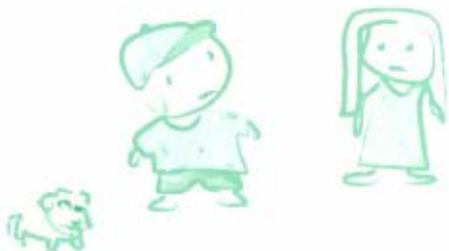
**ถาม** หลังเหตุการณ์คลื่นยักษ์ถล่มหลายประเทศในเอเชีย และบางส่วนของแอฟริกาใต้ รวมทั้งประเทศไทยใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน ที่ได้ก่อความสูญเสียให้แก่ชีวิต จิตใจ และทรัพย์สิน ของคนจำนวนมาก นั้น มีข้อควรพิจารณาในการให้ความช่วยเหลือ เอื้อยวชา ฟื้นฟู รวมทั้งการคำนึงถึงในแง่มนุษยธรรมมนุษยชนอย่างไร ?

**ตอบ** โศกนาฏกรรมเนื่องจากธรณีพิบัติอันนำมาซึ่งการเกิดคลื่นสึนามิ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ได้นำมาซึ่งความสูญเสียที่ใหญ่หลวง จำนวนผู้เสียชีวิตมียอดรวมทั้งหมดกว่าสองแสนคน ส่วนประเทศไทยนั้น จำนวนผู้เสียชีวิตมีประมาณ เกือบ 5,000 ราย นอกจากนี้ยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บ สูญหาย และสูญเสียทรัพย์สินจากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางวิกฤตการณ์ธรรมชาติ ได้ทำให้เกิดการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการทำงานการช่วยเหลือ เยียวยาผู้ประสบภัย ทั้งภาครัฐบาล กลุ่มการเมืองทุกฝ่าย องค์กรเอกชน อาสาสมัครกู้ภัย และจากประชาชนคนไทยทั่วประเทศ ซึ่งปรากฏว่ามีการบริจาคเงินของคนไทยเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพันกว่าล้านบาท รวมทั้งคณะรัฐมนตรีซึ่งได้อนุมัติหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ 2.8 หมื่นล้านบาท ความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน คือแบบอย่าง

ที่ดี และเป็นที่น่าชื่นชม ก่อให้เกิดกำลังใจที่ดียิ่ง  
ท่ามกลางวิกฤตการณ์

อย่างไรก็ดี ในกระบวนการแก้ไขปัญหา  
ต่างๆ จากภาครัฐ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึง  
ผลกระทบ ความรู้สึก จิตใจ สิทธิและศักดิ์ศรีแห่ง  
ความเป็นมนุษย์ โดยการไม่เลือกปฏิบัติ ช่วยเหลือ  
โดยใช้หลักเมตตา และคำนึงถึงจิตใจ ซึ่งเป็นสิทธิ  
ที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับโดยเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังควรคำนึงและเอาใจใส่ต่อผู้ที่  
ประสบภัยในกลุ่มคนที่เป็นผู้มีรายได้น้อยและโอกาส  
น้อยกว่าคนกลุ่มอื่นอยู่แล้ว เช่น กลุ่มชาวประมง  
พื้นบ้าน เด็กที่กำพร้าจากพ่อแม่ และกลุ่มแรงงาน  
ข้ามชาติที่เข้ามาทำงานและประสบกับภัยธรรมชาติ  
เป็นจำนวนมากในครั้งนี้ การช่วยเหลือและการ  
เยียวยาที่เกิดขึ้นควรที่จะคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม  
เป็นที่ตั้ง และมีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้  
กฎหมาย อาทิเช่น การจัดระเบียบที่ดินบริเวณ  
ชายฝั่ง ซึ่งอาจจะกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่  
ของชาวบ้านในบริเวณนั้นๆ และควรคำนึงถึงหลัก  
การมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมวางแผนในการ  
แก้ไขปัญหา การเยียวยาฟื้นฟู ซึ่งจะนำไปสู่การ  
แก้ปัญหาที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของ  
ประชาชน และมีความยั่งยืนต่อไปได้



**ถาม** มหันตภัยจากอุบัติเหตุและคลื่นยักษ์  
สึนามิ ได้ก่อให้เกิดบทเรียนในสังคมและ  
ควรมีแนวทางป้องกันอย่างไรในอนาคต ?

**ตอบ** บทเรียนที่สำคัญของภาครัฐและสังคมไทย  
คือการสร้างระบบป้องกันและการเตือนภัยจากภัย  
ธรรมชาติ ที่มีความถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อที่จะป้องกัน  
ไม่ให้เกิดโศกนาฏกรรมเช่นนี้อีกในอนาคต อันเป็น  
สิทธิของประชาชนที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดย  
เฉพาะมาตรา 58 ซึ่งระบุไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิ  
ได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะใน  
ครอบครองของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ  
รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การ  
เปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ  
ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึง  
ได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่  
กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น ย่อมเป็นหน้าที่ของรัฐที่  
จะต้องเฝ้าระวัง และเตือนภัยพิบัติที่อาจจะส่งผล  
ให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของ  
ประชาชน และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องสร้างหลัก  
ประกัน รวมทั้งระบบความคุ้มครองความปลอดภัย  
ซึ่งควรที่จะมีการลงทุนในด้านนี้อย่างเพียงพอและ  
เหมาะสมในการปรับปรุงระบบเดิมที่มีอยู่ ทั้งทาง  
ด้านเงินทุน เทคโนโลยี ทรัพยากรบุคคล รวมทั้ง  
ร่วมมือกับนานาประเทศ เพื่อสร้างระบบการเตือน  
ภัยและหลักประกันที่ดีต่อประชาชน

## สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ที่เกี่ยวข้อกับการเลือกตั้ง



ถาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เกี่ยวเนื่องกับการเลือกตั้งไว้ อย่างไรบ้าง ?

ตอบ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมืองซึ่งระบุไว้ในมาตรา 67 และได้กำหนดให้การเลือกตั้ง ส.ส. มี 2 แบบ คือ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้น หรือ ปาร์ตี้ลิสต์ 100 คน (มาตรา 98-99) และการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตละ 1 คน 400 คน (มาตรา 98, มาตรา 102-104) รวมจำนวน ส.ส. ทั้งหมด 500 คน และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ ประชาชนชาวไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีความเสมอภาคกันในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเลือก ส.ส. แบบแบ่งเขตได้ 1 คน และเลือกบัญชีรายชื่อได้ 1 บัญชี ไม่ว่าจะอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่มีทะเบียนบ้านหรือไม่ (มาตรา 105 วรรคสอง) กระบวนการในการจัดการเลือกตั้งและดูแลการเลือกตั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ การออกแบบการเลือกตั้งเช่นนี้ เกิดจากสมมติฐานของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการแก้ปัญหาการซื้อเสียง และส่งเสริมระบบพรรคการเมือง ด้วยการกำหนดว่าบัญชีใดได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 5 ให้ถือว่าไม่มีใครได้รับเลือก (มาตรา 100) เพื่อไม่ให้

มีพรรคเล็กพรรคน้อยเต็มสภา และเพื่อให้เกิดเสถียรภาพของรัฐบาลทางการเมือง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้ระบุไว้ในมาตรา 107 (3) กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เมื่อพิจารณาจากมุมมองด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว ถือเป็น การลดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล และเป็น การปิดโอกาสชนชั้นล่าง ประชาชนธรรมดาที่จะเข้ามาใช้สิทธิในการลงสมัคร ส.ส.

*ถาม การเลือกตั้งในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ถือเป็น การเปิดหน้าประวัติศาสตร์ทางการเมืองและสังคม ผลการเลือกตั้งสะท้อนแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและข้อจำกัดไว้อย่างไรบ้าง ?*

*ตอบ* ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า พรรคไทยรักไทย ได้ ส.ส. 376 คน พรรคประชาธิปัตย์ได้ ส.ส. 97 คน พรรคชาติไทยได้ ส.ส. 25 คน และพรรคมหาชนได้ ส.ส. 2 คน จากตัวเลขนี้จะทำให้พรรคไทยรักไทยจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ โดยให้ฝ่ายค้านมี ส.ส. จำนวนเพียง 124 คน สภาพการเป็นรัฐบาลพรรคเดียวด้วยเสียงที่เกินกว่า 350 เสียงนั้น นักวิชาการและนักสิทธิมนุษยชนหลายคนได้แสดงความ เป็นห่วงต่อสภาพปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ได้ว่า อาจจะทำให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะในหน้าที่เป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การปฏิรูปการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย เนื่องจากรัฐบาลพรรคเดียวที่มีเสียงเกินกว่า 350 เสียงนั้น สามารถเสนอและผลักดันการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดทั้งสามวาระ โดยไม่ต้องอาศัยเสียงสนับสนุนของ ส.ส.ฝ่ายค้าน หรือสมาชิกวุฒิสภา อีกประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมาก ก็คือ จะส่งผลให้รัฐธรรมนูญมาตรา 185 ว่าด้วยการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากต้องใช้เสียงของ ส.ส. จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 (200 เสียงขึ้นไป) จึงจะยื่นได้ นอกจากนี้ยังมีข้อกังวลต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น หากพรรคการเมืองที่เป็นพรรครัฐบาลใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดและยังอยู่ในอำนาจนานเท่าไร ก็อาจจะส่งผลต่อพรรคการเมืองที่ไม่ได้เป็นรัฐบาล โดยจะค่อยๆ ผ่อนตัวลง จนกลายเป็นพรรคที่ไม่ได้ทำหน้าที่ และระบบการเมืองจะกลายเป็นระบบพรรคเดียวที่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านค่อยๆ ตายจากไป เช่น ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ รวมทั้งอาจจะส่งผลกระทบต่อองค์กรหรือกลไกอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งอาจจะมีความเอนเอียงหรือเกิดการใช้อำนาจ

แทรกแซงการทำงานขององค์กรต่างๆ เหล่านี้ได้ จากข้อกังวลข้างต้น สิ่งที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างรุนแรง ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ภาคประชาชนต้องช่วยกันทำหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของรัฐบาล และใช้สิทธิตามช่องทางต่างๆ เช่น การเข้าชื่อ 50,000 ชื่อ เพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (ตามมาตรา 170) การขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. ส.ว. ประธานศาลทั้งหลาย หรือข้าราชการระดับสูง หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริต หรือร่ำรวยผิดปกติ (ตามมาตรา 123) รวมทั้งติดตามตรวจสอบปัญหาการใช้อำนาจรัฐที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างใกล้ชิด







บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริม  
และคุ้มครองสิทchimนุชยชน

**ถาม** *รัฐบาลควรมีบทบาทในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนอย่างไร ?*

**ตอบ** จากคำกล่าวสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร หลังจากการเข้ารับพระบรมราชโองการฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติและท่วงทำนองของผู้นำรัฐบาล โดยเฉพาะที่ประกาศว่าจะพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย จึงใคร่ถือโอกาสเสนอแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการส่งเสริม เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อประชาชน ซึ่งถือว่่าเป็นกระบวนการสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านสิทธิมนุษยชน โดยใช้แนวทางในการประสานงาน ร่วมมือกับองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดทำข้อมูลและสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยประสานงานกับองค์กรด้านสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยง่าย

2. รัฐบาลควรยึดหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในด้านของการกำหนดนโยบายและเป็นหลักปฏิบัติในการบริหารประเทศ รวมทั้งส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานราชการระดับย่อย ทั้งนี้ เพื่อ

เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนจากรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. ในด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รัฐบาลควรเร่งดำเนินการในการแก้ไขกฎหมายที่ไม่สอดคล้องและขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และผลักดันให้เกิดกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักการรับฟังความเห็น และยึดหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ เช่น พ.ร.บ. ชุมชนแออัด พ.ร.บ. ป่าชุมชน จากการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เป็นต้น

4. รัฐบาลควรเร่งดำเนินการตรวจสอบปัญหาการละเมิดสิทธิ และเร่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น โครงการขนาดใหญ่ของรัฐหรือเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อหรือเป็นการละเมิดสิทธิของชุมชนและประชาชน เช่น โครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย, โครงการก่อสร้างเขื่อนที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน กรณีพิพาทต่างๆ เช่น ปัญหาเรื่องที่ดิน การฟ้องร้องจับกุมชาวบ้านและผู้ที่ออกมาวิจารณ์การดำเนินงานของรัฐบาลที่ผ่านมา และการหายตัวไปของคุณสมชาย นิละไพจิตร ทนายความนักสิทธิมนุษยชน ซึ่งปัญหาและความขัดแย้งเหล่านี้ จะเป็นการพิสูจน์เบื้องต้นถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่

ที่ต้องการสนับสนุนหลักการสิทธิมนุษยชน และเป็น การแสดงให้เห็นถึงการยอมรับและทบทวนข้อโต้แย้งที่ผ่าน มา เพื่อการสร้างสรรค์ใหม่ที่จะเกิดขึ้นตามที่ได้กล่าวไว้

5. รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรอิสระซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นกลไกคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานราชการอื่น เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น โดยการประสานความร่วมมืออย่างจริงจัง ไม่เข้าแทรกแซงการทำงาน และรับฟังคำแนะนำต่อการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ รวดเร็วที่สอดคล้องและเป็นจริง รวมถึงควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เหมาะสมแก่ องค์กรเหล่านี้ด้วย



## การละเมิดสิทธิของผู้บริโภค



ถาม ปัจจุบัน เกิดกระแสการตื่นตัวของประชาชนในการเรียกร้องสิทธิผู้บริโภคเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่การทุบรถชนตัวของคุณเดือนเพ็ญ ศิลปินกรณิรชนต์ไม่ได้คุณภาพ และมีอีกหลายกรณีที่ผู้บริโภคถูกใจนมากร้องเรียนหรือฟ้องร้องต่อบริษัทรถชนนต์เพื่อขอคืนรถหรือขอคืนเงิน รวมทั้งการออกมาเรียกร้องให้ตรวจสอบสินค้าอุปโภคและบริโภคต่างๆ เช่น นมผงสำหรับเด็ก, เครื่องดื่มชูกำลัง และชาเขียว เป็นต้น รัฐธรรมนูญปัจจุบันรองรับและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคไว้ได้อย่างไรบ้าง ?

ตอบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 57 ว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 4 ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับการคุ้มครอง 5 ประการ ดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัย

แก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

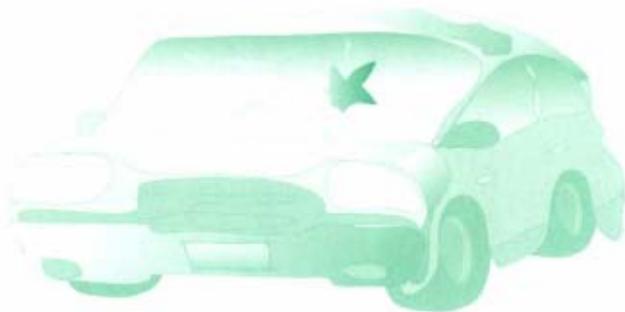
5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดใช้ค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1, 2, 3 และ 4 ดังกล่าว



*ถาม* หากถูกละเมิดสิทธิ และไม่ได้รับความ  
ความเป็นธรรม สามารถที่จะร้องเรียน  
รวมทั้ง ขอข้อมูลเพิ่มเติมและคำแนะนำได้  
ที่ไหนบ้าง ?

*ตอบ* พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522  
ได้บัญญัติให้องค์กรของรัฐในการให้ความคุ้มครอง  
แก่ผู้บริโภค ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค  
และคณะกรรมการคุ้มครองเฉพาะเรื่อง ซึ่งได้แก่  
คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา และคณะ  
กรรมการว่าด้วยฉลาก รวมทั้งได้บัญญัติให้มีการ  
จัดตั้งหน่วยงานเพื่อปฏิบัติงานและให้ผู้บริโภค  
ที่ถูกละเมิดสิทธิใช้บริการ ซึ่งได้แก่ สำนักงาน  
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งจัดตั้ง  
มาตั้งแต่ปี 2522 โดยสังกัดอยู่ในสำนักเลขาธิการ  
นายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการ  
ปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลและคำสั่งของ  
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี  
เป็นประธานกรรมการ รวมทั้งเพื่อความสะดวกใน  
การประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ  
การคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถ  
ใช้สิทธิในการร้องเรียนไปที่หน่วยงานดังกล่าวได้  
นอกจากนี้ยังมีการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน  
เช่น มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้  
ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองตามสิทธิอันพึงมีพึงได้  
รวมทั้งส่งเสริมและประสานงานให้ผู้บริโภคและ

องค์กรคุ้มครองผู้บริโภคต่างๆ มีส่วนในการคุ้มครอง  
ผู้บริโภค รวมทั้งให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ แก่  
ประชาชนอีกด้วย และที่สำคัญ ยังมีคณะกรรมการ  
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่จะรับเรื่องร้องเรียนการ  
ถูกละเมิดสิทธิของผู้บริโภคต่างๆ เพราะเป็นสิทธิ  
มนุษยชนประการหนึ่ง สิทธินี้เกี่ยวข้องกับการมีวัตถุ  
ปัจจัย อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และ  
เครื่องอำนวยความสะดวกของชีวิต





# สิทธิแรงงานไทย



ถาม วันที่ 1 พฤษภาคม เป็นวันแรงงานแห่งชาติ หรือที่รับรู้กันในระดับสากลว่าเป็นวันเมย์เดย์ ซึ่งมีที่มาจากการต่อสู้เรียกร้องเพื่อให้เกิดการลดชั่วโมงการทำงานของคนงานในยุโรปและอเมริกา ในโอกาสเฉลิมฉลองวันแรงงาน จึงขอให้อธิบายถึงสิทธิและเสรีภาพด้านแรงงานซึ่งปรากฏเป็นหลักการที่สำคัญทั้งทางสากล และกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย ?

ตอบ สิทธิแรงงานด้านการรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม ถือเป็นหลักการสำคัญและเป็นหัวใจของสิทธิและเสรีภาพของคนงาน มากไปกว่านั้น หลักการสำคัญนี้ ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของมนุษย์ในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขและเป็นธรรม ดังนั้น หลักการนี้จึงถูกกำหนดไว้ทั้งในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายเฉพาะ ดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นหลักการที่รับรองและประกาศโดยสมัชชาสหประชาชาติ ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมณ์แห่งภราดรภาพ

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกสอดและที่จะแสวงหา รับและแจกจ่ายข่าวสารและความคิดเห็นโดยวิธีใดๆ และโดยไม่คำนึงถึงเขตแดน

ข้อ 23 ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งและที่จะเข้าร่วมสหพันธ์กรรมกร เพื่อความคุ้มครองแห่งผลประโยชน์ตน

และเนื่องจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ เป็นเพียงคำประกาศจึงไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย องค์การสหประชาชาติจึงได้จัดทำหลักการของสิทธิมนุษยชนในรูปของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ประกอบด้วย กติการะหว่างประเทศ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ โดยในส่วนของอนุสัญญาระหว่างประเทศ ที่ประชุมองค์การแรงงานระหว่างประเทศได้มีมติรับรองหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงาน ซึ่งรับรองอนุสัญญาหลักว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการเจรจาต่อรองร่วม ในอนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน ค.ศ. 1948 และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวกันและการร่วมเจรจาต่อรอง ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับนี้ และมีการเรียกร้องของขบวนการแรงงานเพื่อให้รัฐบาลเข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญานี้



นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้  
รองรับหลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ  
ในการรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม กล่าวคือ

1) หลักเสรีภาพในการรวมตัว มาตรา 45  
บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม  
สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การ  
เอกชนหรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพตาม  
วรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้...

2) หลักเสรีภาพในการชุมนุม มาตรา 44  
บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและ  
ปราศจากอาวุธ

3) หลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น  
หรือการสื่อสาร มาตรา 39 บุคคลย่อมมีเสรีภาพ  
ในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การ  
พิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธี  
การอื่น...

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลติดต่อถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อถึงกันจะกระทำมิได้...

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น...

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ... ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว...

4) หลักระบบแรงงานสัมพันธ์ที่เป็นธรรมชาติ  
มาตรา 86 รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ ค้ำครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

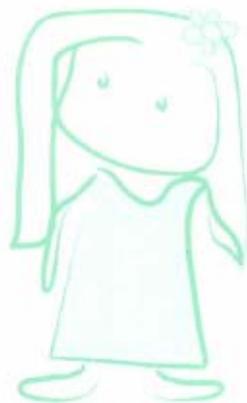
5) หลักกระบวนการยุติธรรมคุ้มครองสิทธิ  
ในการรวมตัว ในมาตรา 75 และมาตรา 76 ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเฉพาะที่ออกมาเพื่อรับรองสิทธิการรวมตัวต่อรองของแรงงาน ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 รองรับไว้อีกด้วย

จากหลักการทั้งหลาย จะเห็นว่าในประเทศไทย รัฐและสังคมไทย ยังไม่ค่อยรับรู้และเคารพสิทธิแรงงานกันเท่าที่ควร เป็นหน้าที่ของขบวนการผู้ใช้แรงงาน องค์กรสิทธิต่างๆ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริม เผยแพร่สิทธิแรงงานให้มากยิ่งขึ้น



24 มิถุนายน 2475 และหลักหกประการ  
ของคณะราษฎร



*ถาม* วันที่ 24 มิถุนายน 2475 มีความสำคัญอย่างไรต่อสังคมไทย ?

*ตอบ* เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ข้าราชการทหาร และพลเรือนระดับกลางจำนวน 102 นาย ในนามของ “คณะราษฎร” ได้ทำการยึดอำนาจจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 โดยมีจุดมุ่งหมาย “เพื่อที่จะให้ประเทศสยามมีรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน” โดยในแถลงการณ์ที่นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎรได้อ่านในรุ่งเช้าของการกระทำการยึดอำนาจนั้น รู้จักกันในนามของ “ประกาศคณะราษฎรฉบับที่ 1” ซึ่งนอกจากจะเป็นถ้อยคำประวัติศาสตร์กล่าวประณามระบอบเก่าแล้ว ยังให้เหตุผลว่า “คณะราษฎรเห็นว่าการที่จะแก้ความชั่วร้ายนี้ได้ ก็โดยที่จะต้องจัดการปกครองโดยมีสภา จะได้ช่วยกันปรึกษาหารือ หลายๆ ความคิด ดีกว่าความคิดเดียว ส่วนผู้เป็นประมุขของประเทศนั้น คณะราษฎรไม่ประสงค์ทำการแย่งชิงราชสมบัติ ฉะนั้นจึงได้ขอเชิญให้กษัตริย์องค์นี้ดำรงตำแหน่งต่อไป “แต่จะต้องอยู่ใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน” และพร้อมกันนี้ได้เสนอ “หลักหกประการของคณะราษฎร (เอกราช ความปลอดภัย การเศรษฐกิจ สิทธิเสมอภาค เสรีภาพและการศึกษา) เป็นแนวทางในการปกครองสืบไป

การยึดอำนาจเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ สำเร็จลงภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมงและเป็นการยึดอำนาจที่ปราศจากการเสียเลือดเนื้อ และในวันที่ 27 มิถุนายน ได้มี “พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว” ขึ้น หลังจากนั้น 1 วัน ได้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก คณะราษฎรได้มอบอำนาจการปกครองแผ่นดินที่คณะราษฎรยึดไว้ใน 4 วันก่อน ให้สภาผู้แทนราษฎร และสภาฯ ได้เลือกประธานสภาผู้แทนราษฎร และได้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้น ซึ่งกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือน กล่าวโดยรวมได้ว่า ภายใน 5 วันแรกหลังการยึดอำนาจของคณะราษฎรก็สามารถนำมาซึ่งรัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎร และรัฐบาลใหม่ อำนาจทางการเมืองการปกครองได้ย้ายมาสู่สถาบันทางการเมืองใหม่เหล่านี้ นับเป็นการวางรากฐานประชาธิปไตย และการสร้างอุดมการณ์ชาตินิยมขึ้นในความหมายใหม่ตามอุดมการณ์แบบประชา--ธิปไตย ซึ่งเน้นการสร้างรัฐของพลเมือง มีการประกันหลักการเรื่องสิทธิและเสรีภาพของราษฎรซึ่งจะสะท้อนให้เห็นเด่นชัดในหลักหกประการของคณะราษฎร

**ถาม** หลักหกประการของคณะราษฎรเป็นผลกับการวางรากฐานประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพอย่างไร ?

**ตอบ** คณะราษฎร โดยนายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าฝ่ายพลเรือน ได้ร่างหลักหกประการ เพื่อให้เป็นแถลงการณ์ประกาศตอนรุ่งเช้าในวันที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลักหกประการของคณะราษฎร มีดังนี้

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
  2. จะต้องรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก
  3. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎร ในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
  4. จะต้องให้ราษฎรได้มีสิทธิเสมอภาคกัน
  5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระเมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น
  6. จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร
- จากหลักหกประการข้างต้น คณะราษฎร ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญ ได้ทำให้เกิดการออกกฎหมายและสร้างหลักประกันตามหลักหก

ประการข้างต้นในหลายด้าน ซึ่งได้แก่ การร่างรัฐธรรมนูญและประกาศใช้เป็นฉบับแรกของประเทศ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475

*ถาม คณะราษฎรได้วางรากฐานและระบบการเมืองอย่างไร ?*

*ตอบ* คณะราษฎร ซึ่งมีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญ ได้ร่างรัฐธรรมนูญและประกาศใช้เป็นฉบับแรกของประเทศ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 และออกร่าง พ.ร.บ.การเลือกตั้งฉบับแรก พ.ศ. 2475 ฯลฯ ริเริ่มให้สิทธิแก่สตรีในการออกเสียงเลือกตั้งและสมัครเป็น ส.ส. และออกร่าง พ.ร.บ.จัดระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย 2476 มีเนื้อหาสำคัญ คือ การกระจายอำนาจการปกครองเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น หรือการปกครองระบอบเทศบาล มีสภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา ทำให้ราษฎรสามารถปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง และนายปรีดี ยังเป็นผู้นำในการแก้ไขสนธิสัญญาไม่เสมอภาคที่รัฐบาลสยามสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้ทำไว้ คือ การเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และการเสียภาษีร้อยละสาม ซึ่งทำให้เกิดการเสียเอกราชทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ในยุโรป

ด้านเศรษฐกิจ คือ ให้การช่วยเหลือราษฎรที่ต้องแบกรับภาษีที่ไม่เป็นธรรม ด้วยการยกเลิก

ภาษีอากรนาเกลือ ลดและเลิกอัตราเก็บเงินค่า  
ที่สวน ออก พ.ร.บ. พิกัดเก็บเงินค่านา เพื่อ  
คุ้มครองกสิกรรมให้สิ้นเนื้อประดาตัว ออก พ.ร.บ.  
ว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของกสิกร เพื่อจำกัดสิทธิ  
อันทารุณของนายทุนมิให้ใช้สิทธิจนเป็นภัย  
แก่กสิกร ออก พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา  
และออก พ.ร.บ. ภาษีเงินได้ ซึ่งเป็นภาษีก้าวหน้า  
ใครมีเงินได้มากก็เสียมาก มีเงินได้น้อยก็เสียน้อย  
ต่อมา นายปรีดี ได้ร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจ ซึ่งเป็น  
เค้าโครงฯ แบบสหกรณ์เต็มรูปแบบ และวางหลัก  
การประกันสังคม คือให้การประกันแก่ราษฎรตั้งแต่  
เกิดจนตายว่า เมื่อราษฎรผู้ใดไม่สามารถทำงาน  
หรือทำงานไม่ได้เพราะเจ็บป่วย หรือชรา หรือ  
อ่อนอายุ ก็จะได้รับความปลอดภัยจากรัฐบาล  
ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 3 แห่ง  
เค้าโครงการเศรษฐกิจ ในชื่อร่าง พ.ร.บ. “ว่าด้วย  
การประกันความสุจริตของราษฎร”

ด้านการศึกษา ผลักดันให้มีการก่อตั้ง  
มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น

การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะ  
ราษฎรเมื่อ 2475 ได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ของคนใน  
สังคมใหม่ และจากการวางรากฐานประชาธิปไตย  
บนหลักการของสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค  
ดังผลงานหลายประการของนายปรีดี พนมยงค์  
ทำให้เกิดการตื่นตัว รับรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของ  
คนไทยอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ถือเป็นรากฐาน  
ที่สำคัญที่ทุกคนควรศึกษาเป็นแนวทางในปัจจุบัน



ขอขอบคุณน้องๆทุกคน



กิจกรรมการรับน้องกับหลักการ  
สิทธิมนุษยชน

ถาม ที่ผ่านมา สาธารณชนได้ให้ความ  
สนใจ และวิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมการรับ  
ห้องที่มีลักษณะการใช้อำนาจและการใช้  
ความรุนแรงของรุ่นพี่ หากพิจารณาในแง่  
มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน กิจกรรมการรับห้อง  
มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน  
อย่างไร ?

ตอบ ในเดือนมิถุนายนของทุกปี ไล่ไปจนถึง  
ตลอดภาคการศึกษาของการศึกษาในระดับอุดม  
ศึกษา เรามักจะได้รับรู้ข่าวเกี่ยวกับการใช้ความ  
รุนแรง การถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพของนักศึกษาใหม่  
ซึ่งได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในหลายระดับทั้งทาง  
ร่างกายและจิตใจ และบางกรณีถึงขั้นเสียชีวิต ซึ่ง  
นักวิชาการบางท่านได้เรียกกระบวนการหรือ  
เหตุการณ์เหล่านี้ว่า “มิถุนายนทมิฬ” ประเพณีการ  
รับน้องโดยมากจัดขึ้นโดยยึดโยงเข้ากับอำนาจภายใต้ระบบโซตัส (sotus) โดยรุ่นพี่จะใช้อำนาจนี้ ทำการ  
“ว่าก” หรือการตะคอก ช่มชู้ และการบังคับให้น้อง  
ใหม่ทำกิจกรรมที่พิสดารและส่อนัยไปทางเพศ ดัง  
ที่ปรากฏเป็นข่าวตลอดมา รวมทั้งการทรมานรุ่นน้อง  
ซึ่งต่างได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ

หากพิจารณาจากมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน  
ประเพณีและกิจกรรมการรับน้องเหล่านี้ เป็น  
กิจกรรมที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ขัดต่อหลักการสิทธิ  
และเสรีภาพ ซึ่งได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย 2540 และกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในหลาย มาตราด้วยกัน โดยเฉพาะหลักการที่สำคัญที่สุดซึ่งเป็นหัวใจของหลักสิทธิมนุษยชน นั่นคือ ความตาม มาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน กล่าวคือ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อม ได้รับความคุ้มครอง กิจกรรมการรับน้องซึ่งสืบทอด และปฏิบัติมาจนกลายเป็นประเพณีการรับน้อง ถือว่าได้ทำลายศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ของผู้เป็นนักศึกษาใหม่ลงอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ หากพิจารณาในแง่มุมมองหลักการประชาธิปไตยแล้ว กิจกรรมการรับน้องได้ละทอนบัญญัติ โครงสร้าง เนื่องจากได้แสดงให้เห็นถึงระบบอำนาจ นิยมและความต้องการในการสืบทอดอุดมการณ์ เผด็จการ โดยผ่านกระบวนการบังคับให้นักศึกษา ผู้มาใหม่ยอมจำนนต่อการใช้อำนาจโดยไม่ชอบ ธรรมของรุ่นพี่ ทั้งยังเป็นการดำรงและรักษาไว้ซึ่ง ระบบอุปถัมภ์ การถ่ายทอดและความพยายามที่จะรักษาอุดมการณ์แบบเผด็จการ และระบบ อำนาจนิยม เหล่านี้ เป็นการขัดขวางและทำลายการ พัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย นอกจากนี้ บุคคล ที่ก้าวเข้ามาสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรถือได้ ว่าเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางความคิด และสติปัญญา เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษา จะก้าว ออกไปเป็นกำลังหลักในการสร้างสรรค์ความ ก้าวหน้าให้แก่สังคม หากระบบและกิจกรรมเหล่านี้

ยังคงดำรงอยู่ ย่อมหล่อหลอมให้บุคคลที่ผ่านเข้ามา  
ในสถาบันการศึกษาไว้วุฒิภาวะ และไว้สติปัญญา  
และเมื่อจบออกมาทำงาน ก็จะกลายเป็นบุคลากร  
ที่ไร้ความสามารถในการคิด และไร้ศักยภาพที่  
จะสร้างสรรค์สังคม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่น่าเศร้าและ  
น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง



***ถาม** ทางออกของปัญหาการละเมิดสิทธิ  
มนุษยชน ต่อกรณีประเพณีและกิจกรรมการ  
รับน้องควรเป็นเช่นไร ?*

***ตอบ** ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกรณี  
การรับน้องจะหมดไปหรือลดน้อยลงด้วยการตื่นตัว  
ทางสติปัญญาของสังคมไทย นั่นคือ การตระหนัก  
ในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและของคนอื่น  
การยึดหลักการความเท่าเทียมกันของบุคคลภายใต้  
กติกาหมาย และตระหนักถึงความสำคัญของ  
ประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่าระบบ  
ประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทุกภาคส่วนของสังคม  
ควรที่จะร่วมมือกันให้มีการยกเลิกประเพณีและ  
กิจกรรมการรับน้องดังที่เกิดขึ้น ภาครัฐและผู้บริหาร  
ในสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกันดูแลเอาใจใส่  
และหานโยบายหรือมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิด  
การกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพเช่นนี้อีก  
ในขณะเดียวกันควรมีการปฏิรูประบบการศึกษาให้*

มีการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย ในการศึกษาภาคบังคับทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมและก่อให้เกิดการตระหนักรู้และตื่นตัวในหลักการต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ ควรแปรเปลี่ยนกิจกรรมการรับน้องให้เป็นกิจกรรมในรูปแบบอื่นๆ เช่น กิจกรรมทางด้านบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม กิจกรรมทางวิชาการต่างๆ ที่ยังคงมีอีกหลากหลายรูปแบบในสถาบันการศึกษา โดยถือเป็นทางเลือกไม่ใช้การบีบบังคับ เป็นต้น

โดยทั่วไป มนุษย์เราจะอยู่ด้วยกันนั้น ควรเคารพต่อกันเอาใจใส่ต่อกัน แต่ระบบนี้มันกดคนๆ หนึ่งให้มีสิทธิเป็นศูนย์ มันเสียหายทางความรู้สึกในการที่น้องต้องฟังพี่แต่ไม่มีสิทธิตั้งคำถาม สัตว์นั้นต่อสู้กันเพื่อแย่งอาหาร แต่คนเรามันไม่ใช่ คือเสียหายทางความคิดประชาธิปไตย โดยพื้นฐานของระบบนี้ ความคิดเราเท่าเทียมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนกันได้ แต่การว่ากไม่ใช้แล้ว บาดแผลนี้รุนแรงมาก มันจะฝังตัวไปตลอดชีวิต เมื่อไปอยู่ที่ไหนก็ตาม เราจะกลายเป็นพวกเชื่องยอมรับทุกอย่าง อันเป็นสภาพที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสถาบันการศึกษาทุกระดับ





## สถาบันนโยบายศึกษา

Institute of Public Policy Studies (IPPS)

สถาบันนโยบายศึกษา (Institute of Public Policy Studies) เป็นองค์กรอิสระที่ดำเนินงานภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา (Foundation for the Promotion of Public Policy Studies) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ (Konrad Adenauer Foundation) แห่งประเทศสาธารณรัฐเยอรมัน นับแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน

### กำเนิด

สถาบันนโยบายศึกษาก่อกำเนิดในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2528 โดยมีจุดเริ่มต้นจากโครงการศึกษานโยบายสาธารณะภายใต้สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย ต่อมาสถาบันฯ ได้แยกตัวออกจากการบริหารงานของสำนักเลขาธิการสมาคมสังคมนศาสตร์ภายใต้ชื่อ “โครงการศึกษาสาธารณะ” โดยมี ศ.ดร.สมศักดิ์ ชูโต เป็นผู้อำนวยการ และ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช เป็นผู้อำนวยการร่วม

ปัจจุบัน สถาบันนโยบายศึกษามี ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช เป็นประธานและมีผู้บริหารร่วมสองคน คือ นางสาวตี บุณยเกียรติ และ นางทิพย์พาวร ตันตีสุนทร

### วัตถุประสงค์

สถาบันนโยบายศึกษาเป็นองค์กรเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร มีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ โดยมีการทำกิจกรรมในรูปแบบของการสัมมนา การวิจัย ผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยโดยแบบมีส่วนร่วม ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

2. จัดกิจกรรม สนับสนุนการวิจัย ผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อนำเสนอทางเลือกเชิงนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่น สามารถปกครองตนเองได้

3. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสถาบันตัวแทนประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน กระบวนการกำหนดนโยบายในทุกๆ ระดับ

4. เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมนโยบายสาธารณะและสนับสนุนการศึกษา ทางการเมืองในเรื่องนิติบัญญัติและการบริหาร ตลอดจนถึงแง่มุมอื่นๆ ของสังคมประชาธิปไตย

### กิจกรรม

สถาบันนโยบายศึกษา มีการดำเนินงานในรูปการจัดกิจกรรม 4 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1. **การจัดสัมมนาและฝึกอบรม** เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นและ ถกเถียงระหว่างกลุ่มตัวแทนต่างๆ ของสังคม ต่อประเด็นนโยบายสาธารณะที่สำคัญๆ ของรัฐบาล ที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม อีกทั้งยังเป็นเวทีในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่สำคัญจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันรัฐสภาและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ของ สังคม สถาบันฯ ถือเป็นหน้าที่ที่จะให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองที่เกิดขึ้น โดยผ่านทาง การจัดสัมมนา ดังนั้นผู้เข้าร่วมการสัมมนาของทางสถาบันฯ จะไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

2. **วิจัย** สถาบันนโยบายศึกษา ได้ให้การสนับสนุนแก่นักวิชาการและนักวิจัยในการ ศึกษาวิจัยเชิงนโยบายในเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อสาธารณชน ผลงานสำคัญๆ ที่ผ่านมา อาทิเช่น การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น การปฏิรูปการเมือง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร าลา ซึ่งผลของงานวิจัยดังกล่าวได้มีส่วนสำคัญยิ่งในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางการเมืองของประเทศ

3. **สิ่งพิมพ์** สถาบันนโยบายศึกษา ได้ทำจดหมายข่าวรายเดือนเป็นประจำตั้งแต่ “ผู้แทนราษฎร” ในปี พ.ศ. 2529 ซึ่งในต้นปี พ.ศ. 2533 ได้เปลี่ยนเป็น “จดหมายข่าวปฏิรูปการเมือง” และปัจจุบัน คือ จดหมายข่าว “ปฏิรูปการเมือง-กระจายอำนาจ” เนื้อหาสาระของ จดหมายข่าวของสถาบันฯ คือ การนำเสนอการเปลี่ยนแปลงด้านกาบริหารและกฎหมายการ กระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ สถาบันฯ ยังจัดพิมพ์หนังสือ เอกสาร นโยบาย เอกสารข้อมูล เอกสารวิจัย เอกสารสัมมนาต่างๆ อีกมากมายเป็นประจำทุกปี

4. สื่อการศึกษา สถาบันนโยบายศึกษา ได้จัดทำสื่อในหลายรูปแบบเพื่อเป็นสื่อให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนได้มากขึ้น

- โครงการศึกษานโยบายสาธารณะทางวิทยุ ดำเนินรายการทางวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. เอ.เอ็ม. 1494 เป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันเสาร์ ออกอากาศระหว่างเวลา 17.00-18.00 น. โดยผู้ดำเนินรายการ คือ ศ.ดร.สมศักดิ์ ชูโต ผลผลิตของรายการวิทยุได้ถูกรวบรวมบันทึกไว้เป็นเทปคาสเซตและซีดีรอม โดยจัดตั้งเป็น “ธนาคารเสียง”

- ธนาคารเสียง (Digital Voice Bank) เป็นการรวบรวมข้อมูลเสียงของบุคคลต่างๆ ในหัวข้อที่น่าสนใจไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้า อ้างอิง ข้อมูลเหล่านี้ถือเป็นหลักฐานชั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่จะเป็นประโยชน์ยิ่งในการก่อตั้งห้องสมุดเสียง ธนาคารเสียงแบ่งออกเป็น 18 ภาค ได้แก่ 1) สถาบันพระมหากษัตริย์ 2) กฎหมาย 3) การเมือง 4) การเมืองต่างประเทศ 5) องค์กรระหว่างประเทศ 6) ราชการ 7) เศรษฐกิจ 8) การเกษตรและประมง 9) การท่องเที่ยวและการส่งออก 10) สังคม 11) สิ่งแวดล้อม 12) กรุงเทพมหานคร 13) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 14) การศึกษา 15) ศิลปะ 16) ศาสนา 17) กีฬา และ 18) ทั่วไป

- ปฏิทินประวัติศาสตร์ทางการเมืองและเกมการเมือง เช่น เกมวงเวียนประชาธิปไตย ไฟการเมือง ปฏิทินรัฐธรรมนูญไทย และเกมเลือกตั้ง เป็นผลงานของสถาบันนโยบายศึกษาในการสร้างสรรค์มิติใหม่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป

- เว็บไซต์ ของสถาบันนโยบายศึกษาเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นำเสนอจดหมายข่าวรายเดือน บทความเด่น รายการวิทยุประจำเดือน ที่มีทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ซึ่งท่านผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถเข้าชมได้โดยผ่านเว็บไซต์ <http://www.fpps.or.th>

## สิ่งพิมพ์สถาบันนโยบายศึกษา

Policies of Thai Political Parties in the 1995 General Election (1995)	50	บาท
Kiratipong Naewmalee, Nattaya Kuanrak, Prachak Kongkirati, Win Phromphaet (Translated and edited by Santhad Atthaseree, David Peters, Parichart Chotliya)		
ผ่านทางต้นการเมืองไทย (2538)	-	
ชัยอนันต์ สมุทวณิช		
เทศบาลในบริบทการกระจายอำนาจแห่งยุคสมัย (2538)	-	
ชัยอนันต์ สมุทวณิช ปาริชาติ โชติยะ		
อนาคตการเมืองไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3 2541)	-	
ชัยอนันต์ สมุทวณิช		
สื่อมวลชนไทยกับการผลักดันนโยบาย	-	
Policy Advocacy and the Media in Thailand (2539)		
ตันแคน แมคคาร์โก (Duncan McCargo) รมัยมาศ ไบร์ร่า (Ramaimas Bowra)		
แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง (2540)	80	บาท
อัษฎางค์ ปาณิกบุตร		
แนวทางการยกเครื่องรัฐสภาไทย (2540)	-	
จวัล ดิษฐายภิชัย		
รัฐธรรมนูญประเทศตะวันตกและไทย : กรณีศึกษาทาง ประวัติศาสตร์และกฎหมาย (พิมพ์ครั้งที่ 2 2540)	-	
วิชัย ต้นศิริ		
ขอตเถรรัฐธรรมนูญไทย (2540)	-	
เชาวนะ ไตรมาศ		

พรรคการเมือง : ภูมิหลังทางโครงสร้าง-หน้าที่ และพัฒนาการทางสถาบัน (2540)	-
เชาวนะ ไตรมาศ	
ถกรัฐธรรมนูญ 2540 (2540)	-
นันทวัฒน์ บรมานันท์	
Thai Constitutions in Brief (1997)	50 บท
Parichart Siwaraksa, Chaowana Traimas, Ratha Vayagool	
รัฐมนตรีพันธุ์ใหม่ : บริหารบ้านเมืองอย่างไร ให้ถูกใจประชาชน (2541)	-
เชาวนะ ไตรมาศ	
เปรียบเทียบนโยบาย 4 รัฐบาล (พิมพ์ครั้งที่ 2 2541)	60 บท
ปวีชาติ ศิวะรักษ์	
กรอบนโยบายแม่บทของพรรคการเมืองไทยยุคใหม่ (2541)	50 บท
เชาวนะ ไตรมาศ	
100 ปี แห่งการปฏิรูประบบราชการ วิวัฒนาการของอำนาจรัฐ และอำนาจการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 3 2541)	-
ชัยอนันต์ สมุทวณิช	
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส : ข้อคิดเพื่อการปรับปรุง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไทย (2541)	160 บท
นันทวัฒน์ บรมานันท์	
บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญกับการปฏิรูปการเมือง (2541)	60 บท
นันทวัฒน์ บรมานันท์	
ปฏิรูปประเทศไทย...จากวิกฤตสู่สหัสวรรษใหม่ (2541)	-
วุฒิพงษ์ เพ็ญจจริยวัฒน์	
มาตรการทางกฎหมายในการเสริมสร้างเสถียรภาพรัฐบาล (2541)	60 บท
มานิตย์ จุมปา	
ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด (2541)	70 บท
ชัยอนันต์ สมุทวณิช	
ข้อมูลพื้นฐาน 66 ปี ประชาธิปไตยไทย (2541)	150 บท
เชาวนะ ไตรมาศ	

ศักยภาพทางการคลังของ อบต. (2541) จรัส สุวรรณมาลา	130	บาท
Portfolio Government และ Multiple Legislative Processes ข้อเสนอในการออกแบบระบบการเมืองและการบริหารใหม่ (2542) ชัยอนันต์ สมุทวณิช	20	บาท
ชำแหละ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (2542) วุฒิพงษ์ เพียบจรรย์วัฒน์	-	
แปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างไร... โดยไม่ต้องขายประเทศ (2542) วุฒิพงษ์ เพียบจรรย์วัฒน์	-	
การเลือกตั้งและพรรคการเมือง : บทเรียนจากเยอรมัน (2542) บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ	120	บาท
การเลือกตั้งแบบใหม่ : ทำไมคนไทยต้องไปเลือกตั้ง (2542) เชาวนะ ไตรมาศ	50	บาท
บทบาทใหม่ของข้าราชการไทย : ในบริบทของรัฐธรรมนูญ ปัจจุบัน (2542) เชาวนะ ไตรมาศ	50	บาท
องค์กรชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (2542) นันทวัฒน์ บรรณานันท์	80	บาท
ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2 2543) สนิท จรอนันต์	70	บาท
กบฏของสงครามความเปลี่ยนแปลง : ทางเลือกและทางรอด ของสังคมการเมืองไทยในสหัสวรรษใหม่ (2543) เชาวนะ ไตรมาศ	70	บาท
เลือกตั้งอย่างไรคนไทยและประเทศจึงไม่เสียโอกาส (2543) เชาวนะ ไตรมาศ	50	บาท
การใช้กลไกรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชน (2545) เชาวนะ ไตรมาศ	80	บาท
Thailand : State-Building, Democracy and Globalization (2002) Chai-Anan Samudavanija	210	บาท

รัฐบาลทำงานอย่างไร (พิมพ์ครั้งที่ 2 2546)	120	บาท
สนธิ จรอนันต์		
นิติรัฐกับประชาสังคม (2546)	210	บาท
นันทวัฒน์ บรรมานันท์		
สิ่งแวดล้อมกับความมั่นคง : ความมั่นคงของรัฐกับ ความไม่มั่นคงของราษฎร (2546)	150	บาท
ชัยอนันต์ สมุทวณิช		
กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา		
อนาคตที่ใส่สำหรับประเทศไทย : แนวโน้มของโลก สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กับอนาคตของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546)	150	บาท
กิตพัฒน์ วิสัยทอง		
ชัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ		
คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 1 (2546)	185	บาท
จรัล ดิษฐาอภิชัย		
พระราชรัฐกับการเปลี่ยนแปลง (พิมพ์ครั้งที่ 3 2547)	130	บาท
ชัยอนันต์ สมุทวณิช		
การปฏิรูประบบราชการ :	30	บาท
เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (2547)		
สถาบันนโยบายศึกษา		
คนไทยกับการเมือง : ปีติฤวิโชค (2547)	200	บาท
อภิญา รัตนมงคลมาศ, วิวัฒน์ ศดิธรรมนิตย์		
วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป (พิมพ์ครั้งที่ 2 2547)	120	บาท
วิชัย ต้นศิริ		
นโยบายพรรคการเมืองไทย (2547)	130	บาท
เชาวนะ ไตรมาศ		
...กว่าจะเป็นพลเมือง (2547)	200	บาท
สถาบันนโยบายศึกษา		
คู่มือสิทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2 (2548)	150	บาท
จรัล ดิษฐาอภิชัย		

## สื่อความรู้ทางการเมืองของสถาบันนโยบายศึกษา

วงเวียนประชาธิปไตย	80 บาท
แผนที่เส้นทางประชาชน-ถนนประชาธิปไตย	25 บาท
Road of Democracy Map	40 บาท
ไฟการเมือง	100 บาท
เกมการเมือง (Political Monopoly)	200 บาท
เกมเลือกตั้ง	200 บาท
ปฏิทินรัฐธรรมนูญไทย 2475-2545	50 บาท
ธนาคารเสียง (Digital Voice Bank)	- บาท



สนใจกรุณาติดต่อ : สถาบันนโยบายศึกษา  
 เลขที่ 99/146 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว  
 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900  
 โทรศัพท์ 0 2941 1832-3  
 โทรสาร 0 2941 1834  
 e-mail : [ipps@ksc.th.com](mailto:ipps@ksc.th.com)



ประวัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัล ดิษฐาอภิชัย  
Assistant Professor Jaran Ditapichai

## ตำแหน่งปัจจุบัน

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (13 กรกฎาคม 2543 - ปัจจุบัน)

## การศึกษา

รัฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

B.A. (Political Science), Thammasat University

ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์แห่งชีวิต มหาวิทยาลัยปารีส

M.A. (Geography, History and Science of Life), University of Paris 7

ประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูงทางปรัชญา (การเมือง) มหาวิทยาลัยปารีส 1 (ซอร์บอน)

D.E.A. (Political Philosophy) University of Paris 1 (Sorbonne)

## ประสบการณ์

### ด้านสิทธิมนุษยชน

- ประธานสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)
- กรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)
- กรรมการวางแผนปฏิบัติและแผนแม่บททางด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- กรรมการสิทธิมนุษยชน สภานายความแห่งประเทศไทย
- กรรมการมูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย (มพค.)
- กรรมการมูลนิธิพัฒนาประชาชนธรรม
- ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการช่วยเหลือทางกฎหมายของกัมพูชา (Legal Aid of Cambodia)

### กิจกรรมทางสังคม

- เข้าร่วมการรณรงค์ เพื่อประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ในประเทศพม่า กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฯลฯ พ.ศ. 2536 - 2543
- ประชุมร่างปฏิบัติการหลักสูตรการศึกษาสิทธิมนุษยชน ณ กัวลาลัมเปอร์ พ.ศ. 2536
- กรรมการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2537 - 2538
- ประชุมรับรองกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเอเชีย ณ ฮองกง กันยายน 2537
- ประชุมเตรียมการรณรงค์เพื่อขจัดความยากจนและการกีดกันทางสังคม ณ สตราสบูร์ก ฝรั่งเศส มีนาคม 2541
- ประชุมโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในโอกาสครบรอบ 50 ปี ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ณ กรุงปารีส ธันวาคม 2541
- ประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 7 ว่าด้วยความร่วมมือเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนในเอเชียแปซิฟิก ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย กุมภาพันธ์ 2542
- ตูจวนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ณ ประเทศออสเตรเลีย ตุลาคม 2542

### ผลงานทางวิชาการ

- รายงานวิจัย “แนวทางยกเครื่องรัฐสภาไทย”
- รายงานวิจัย “การจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”
- รายงานวิจัย “แนวทางการจัดทำประชาพิจารณ์ในสังคมไทย”
- หนังสือ “การปฏิวัติฝรั่งเศส”
- หนังสือ “ก่อนจะถึงสิบสี่ตุลา”
- หนังสือ “จากราชดำเนินถึงชเวดากอง วันที่สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน”

### เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ท.ช. (ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก)

## **About the Book**

### **Human Rights: The Citizenship Edition, 2nd Edition**

**By Jaran Ditapichai**

This book is the second edition of Jaran Ditapichai's "Human Rights: The Citizenship Edition" first published in 2004. The author still retain the same pattern of questions and answers of human rights violation through case studies from real life situation happened in Thai society. There are 16 chapters and each revealed not only facts but also analytical information to stimulate wider understanding of human rights on the following issues:

- seizing and imprisonment of the wrong person
- enticement of drug dealers
- lessons learned the southern violence
- citizenship rights and referendum
- rights of the AIDS patient
- secret uncover for national security vs. human rights violation
- Tak Bai incidence
- human rights in Thai constitution
- case study from the tsunami
- rights and liberties concerning rights to vote
- the government role in promoting and safeguarding human rights
- violation of consumers' right
- worker or labor force rights
- democratic six principles after the 1932 revolution
- human rights abuse in university



“หนังสือ “คู่มือสัทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2” เป็นการรวบรวมบทความต่อจากเล่มแรก ซึ่งในแต่ละบทความยังคงมีเนื้อหาด้านสัทธิมนุษยชน กับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นข่าวมาวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและตระหนักถึง สัทธิมนุษยชน อันจะนำไปสู่การไม่ละเมิดสิทธิ ของผู้อื่น โดยอิงหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และสัทธิมนุษยชนที่ตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นหลัก ...”



คู่มือสัทธิมนุษยชน ฉบับพลเมือง เล่ม 2  
ISBN 974-93495-9-8



9 789749 349595  
C112 2000 150.- บาท